

CRONOLOGIA DE LES ILLES BALEARS DEL SEGLE XX
La restauració borbònica 1901-1923

1901

Gener

Dia 1

- És nomenat Fill Il·lustre de Mallorca el poeta i dramaturg Joan Palou i Coll (31-12-1900).
- Lluís Martí és nomenat president de la Unió Republicana.

Dia 3

- A les 16:30 hores va sortir cap a Barcelona el vapor Mallorca amb 90 passatgers. Entre ells, el compositor Enrique Granados.

Dia 4

- S'inaugura a Felanitx la nova societat Centre de Contractació, instal·lada a la plaça de l'Arraval. Reuneix a propietaris, industrials i comerciants. És presidida per Salvador Vidal, diputat provincial.

Dia 6

- Ahir uns pescadors del Molinar varen agafar entre les seves xarxes un vell marí d'uns dos quintars i mig de pes.
- L'Ajuntament d'Alaró, acorda contractar en pública subhasta, el servei d'enllumenat públic per mitjà de l'electricitat, durant un termini de 21 anys.

Dia 8

- En aquests dies, a Sóller, les companyies navilieres exportadores de la taronja a França han començat els primers treballs de la temporada, anant-se les unes als punts de compra en el regne de València i les altres als de recepció i venda, Marsella, Agde i la Mouvèlle.
- L'Ajuntament de Maó fa aplicar a l'esfera del rellotge de la Casa de la Vila la numeració de les 24 hores.

Dia 10

- D. Pau Ruiz i Verd ha presentat al Govern de la Província, 4 instàncies sol·licitant el registre i propietat de 90 permanències de mineral de lignit amb el títol de "Carmen", situat a l'indret anomenat Binifailla, de Mercadal, 128 de mineral de coure amb el títol "Nueva Josefina" situat en el lloc Santa Teresa, de Mercadal, 128 també de coure a l'indret Estància de S'Aigordent, de Maó, i 150 de ferro a l'indret dit Illa de Colon, a Maó.

Dia 11

- D. Antoni Pichat i Gironès ha presentat una sol·licitud de registre de 28 pertinències de mineral de coure amb el títol "Tuent", situat a l'indret de Bini, a Escorca. També 32 pertinències de mineral de plom amb el títol "Bunyola" a l'indret de Son Creus, de Bunyola.

Dia 14

- Mor D. Joan Massanet i Ochando, Senador del Regne i excap del Partit Conservador de les Illes.

Dia 31

- Es declara a Bunyola la malaltia del tifus amb caràcter epidèmic.

Febrer

Dia 5

- Antoni Maria Alcover exposa a la Junta General de la Societat Arqueològica Lul·liana el seu vast projecte de dotar a la llengua catalana d'un vertader diccionari.
- El delegat d'Hisenda anuncia per al proper dia 27, la subhasta per a exonerar l'aprofitament de 500 quintars de garballó que pot obtenir-se a la muntanya de La Victòria d'Alcúdia.

Dia 19

- El ministre d'Instrucció Pública aprova el plànol de l'Eixample de Palma.

Dia 23

- A la sala de sessions de l'Ajuntament de Palma va tenir lloc l'elecció de la vacant de senador d'aquesta província, i fou elegit el bisbe de Sió.

Dia 25

- Entre els passatgers del vapor *Bellver*, hi figura el comandant de Marina de les Illes Balears, D. Joaquim Rovira, que tornava de Madrid on havia gestionat amb èxit que el Dic de Subic fos destinat al Port de Maó.

Dia 26

- El proper 4 d'abril, a la Casa de la Vila d'Alaró, es farà la subhasta de l'enllumenat públic amb electricitat. El contracte tindrà una durada de 25 anys. Alaró va ésser el primer poble de Mallorca en disposar d'electricitat.
- L'Estat cedeix l'explotació i usdefruit del "Dic de Subic" per a ser col·locat a Maó. Va arribar en aquest port el 18 de juliol d'aquell mateix any.
- A Maó s'activen els preparatius de la constitució definitiva de la Societat Foment Agrícola Industrial, la inauguració de la qual es durà a terme el dia 3 de març.

Dia 27

- El dimecres passat es va reunir a l'Ajuntament de Maó la Junta nomenada per a tractar la constitució de la Companyia encarregada de l'explotació del "Dic de Subic".
- Memòria de la Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat, llegida a la Junta General del 24 i presidida per l'Excm. Sr. D. Francesc M. De los Herreros. El balanç dona un benefici de 31.966'85 pessetes, que es distribueix així: 2.000 per a almoines en metàl·lic i devolució gratuïta de roba d'abric. 1.500 per al fons d'ajut a l'obrer. 3.000 per a crear un Mont de Pietat per als empleats de la casa. La resta, de 25.466'85 a la reconstrucció de l'edifici

Marc

Dia 13

- Surt de Sóller el vapor "León de Oro" amb passatgers, 1.500 càrregues de taronges, 800 caixons de figues i altres efectes. La Lliga de Propietaris envia a Agde una càrrega de taronges amb el llaüt "San José".

Dia 15

- Són nomenats diputats provincials els senyors Josep Alcover i Maspons (gamacista), Guillem Sancho i Mas i Francesc Sociés i Clar (conservadors) i Gregori Vicenç i Oliver (liberal).
- Alguns casos de pigota a Inca. La nova societat de gas La Econòmica comença a posar l'enllumenat públic de gas en el Terreno. S'incrementen a Palma els casos de pigota. Es diu que en les properes eleccions a Corts, els socialistes de Menorca presentaran al senyor Salas Anton, davant del republicà D. Rafel Prieto i Caules.

Dia 17

- A Inca casos de la malaltia dengue. D. Jaume Riera i Sampol ha presentat al Govern de la Província una sol·licitud de 12 pertinències de mineral de lignit amb el títol "La Pobre" a l'indret de "Font d'es Garrover" de Mancor.

Dia 18

- Llubí: casos de dengue. Sóller: càrrega de taronges amb el llaüt *Esperanza* per a Agde, de la Lliga de Propietaris. Circulen per Palma gran nombre de pessetes falses que duen el segell de 1885.

Dia 25

- Felanitx: La Societat Casino de Felanitx construirà un nou teatre.

Dia 27

- Sóller: A la plaça de toros de la Vila es farà una correguda de toros per una quadrilla de dones toreres.

Dia 28

- Vapor Mallorca: entre els seus passatgers arriba el director de la Revista Balear de Barcelona, D. Lucas Costa.

- En els tallers de la Maquinària Naval de Maó s'ha construït una grua flotant de 25 tones per al port de Ceuta.

Abril

Dia 4

- D. Bartomeu Simonet i Reinés ha presentat al Govern de la Província una sol·licitud de 95 pertinències de mineral de lignit amb el títol "Maria Antonette" als indrets de Son Sastre, Son Bosch, Son Vivot i altres d'Inca.

Dia 5

- S'inaugura a Inca el més gran hostel que existia aleshores a Mallorca. El seu propietari és Joaquim Gelabert. Pot allotjar més de tres-cents carruatges.
- Despús-anit es va inaugurar el nou enllumenat públic de gas per incandescència, sistema Aüer, a Palma, en concret en el passeig del Born i carrers de la Unió, del Mercat i Riera.

Dia 14

- S'ha constituït a Palma el Cercle Odontològic Balear en el que figuren inscrits tots els dentistes de la província. El seu president serà el senyor Casasnovas.

Dia 28

- És elegit diputat provincial per Maó Lluís Pascual, en substitució de Bernat Amer, recentment nomenat governador de Canàries.

Maig

Dia 5

- Per primera vegada a Palma, aldarulls en la festa del 1er de Maig: Algunes fàbriques foren apedregades i s'amenaçà el Col·legi dels Agustins. A la manifestació hi varen acudir unes cinc-centes persones. L'Agrupació Socialista i la Federació Obrera de Palma, organitzadores de la manifestació, protestaren per aquests actes indicant que varen ser comesos per persones alienes als organitzadors.

Dia 13

- Es va inaugurar a Felanitx el Centre Weylerista.

Dia 17

- Mítting republicà a Palma. A la plaça de Toros es varen reunir unes quatre mil persones. Parlaren Antoni Villalonga, Garcia Orell, Lluís Martí, Francesc Villalonga i Jeroni Pou.

Dia 18

- A Madrid, el Consell de Ministres acorda comprar, per a l'Estat, l'illa de Cabrera. Aquesta compra no es va fer efectiva fins al 1916.

Dia 24

- A les eleccions a Corts del passat dia 19, varen sortir elegits diputats Guillem Moragues (liberal weylerista), el comte de Sallent (conservador), Antoni Maura (gamacista) i els liberals weyleristes Alexandre Rosselló i Mateu Garau.

Dia 25

- Comença a publicar-se *El Buen Obrero*, òrgan dels Cercles d'Obrers Catòlics de Palma, Manacor, Lluçmajor i Inca.

Juny

Dia 1

- L'Ajuntament de Palma nomena Valerià Weyler Fill Adoptiu.

Dia 3

- Ha aparegut a les vinyes de Felanitx la plaga anomenada "animaló negre".
- Es varen reunir a l'Ajuntament els compromissaris per a l'elecció de senadors, que elegiren el comte de San Simón, conservador silvelista, el comte de Montenegro i el general Martínez, liberal i subsecretari del ministeri de la Guerra.

Dia 4

- Apareix *El Comercio*, un nou periòdic que es publicarà els dijous i els diumenges i es dedicarà exclusivament a la defensa dels

interessos morals i materials del comerç, la indústria i l'agricultura a les Illes Balears.

- Recentment s'ha obert, a Palma, al carrer Coll, núm. 2, una botiga de llibres i objectes d'escriptori, amb el nom de La Politècnica.
- A les eleccions per a diputats provincials celebrades a Eivissa, han donat els següents resultats: Sr. Sans (1988 vots), Sr. Riquer (1968 vots), Sr. Llombart (1988 vots), Sr. Wallis (1925 vots), Sr. Guasp (1858 vots) i Sr. Togores (1841 vots). Han quedat elegits els Srs. Sans, Riquer, Llombart i Wallis.

Juliol

Dia 14

- Gaietà Forteza, amo del forn de Santa Eulàlia, fabrica per primera vegada a Mallorca panets legítims de Viena, les populars "vienes".

Dia 17

- Es col·locada a Eivissa la primera pedra del monument a Vara de Rei.

Agost

Dia 3

- Apareix a Palma, un nou setmanari satíric, *La Verdad*.

Dia 11

- Inauguració de l'Exposició Balear d'Indústria i Labors en el local de la societat Mar i Terra.

Dia 12

- Es declaren en vaga els oficials del gremi de fusters i ebanistes al no accedir els seus patrons a la petició d'un augment de sou d'un 25 %. Aquesta vaga durà fins el 18 de setembre. Els obrers no varen aconseguir res.

Dia 16

- S'inaugura la fàbrica d'electricitat d'Alaró. Prop d'ella, s'inaugura, promoguda per la família Perelló, una sala de projeccions cinematogràfiques.

Setembre

Dia 18

- Publicació del Reial Decret pel qual es crea un Exèrcit regional a les Balears que es reclutarà en el país i tindrà organitzats dins ell tots els elements necessaris per a la defensa de les Illes. Així, els habitants de les illes no sortiran del país i el servei militar es reduirà a dos anys, però la quota de soldats serà del 81 % dels sortejats i els redimits en metàl·lic i els excedents de contingent hauran d'aprendre la instrucció.
- L'Albufera d'Alcúdia dóna els seus primers beneficis. De les 100 hectàrees d'arròs sembrades, es recolliran de 700 a 800 kg. Prest podran conrear-se unes mil dues-centes hectàrees.

Octubre

Dia 4

- Apareix el primer número de la *Revista Lul·liana*.

Dia 13

- Va aparèixer el primer número del diari *La Tribuna*.

Dia 22

- En el port d'Eivissa xoquen el vapor *Isleño* i el pailebot *Tres Hermanas*, enfonsant-se aquest darrer.

Dia 23

- A una reunió a l'Ajuntament de Manacor, s'acorda l'establiment de l'electricitat en aquesta ciutat. És una iniciativa de la societat Fills de Servera i Melis.

Novembre

Dia 12

- Eleccions municipals. A Palma i Maó guanyen els republicans. A la resta de municipis, predominen els conservadors i els liberals, amb algunes minories de carlins, republicans, mauristes-gamacistes, weyleristes, independents i socialistes.

Dia 17

- És inaugurat a Felanitx l'Hospital Hospici.

Dia 19

- Els obrers de la Federació Local de Societats Obreres publica una missiva contra el projecte de Llei de Vaga, el qual qualifiquen de desgavellat i reaccionari.
- Es realitza la fusió de les companyies de vapors *Isleña* i *Unió Comercial*.

Dia 30

- Demà tindrà lloc la inauguració del nou teatre de la societat Assistència Palmesana.

1902

Gener

Dia 4

- Eivissa. El 3 de gener es declaren en vaga pacífica els venedors del Mercat perquè el nou arrendatari dels impostos de llocs públics, pretenia augmentar les quotes.

Dia 5

- Ha deixat de publicar-se la revista *Mallorca Dominical*.

Dia 18

- Es va posar a la venda el 1er número de la revista quinzenal *La Roqueta. Il·lustració Mallorquina*.

Dia 29

- El Regidor Francesc Villalonga, republicà autonomista, utilitza per primera vegada el català en una sessió pública de l'Ajuntament de Palma.

Febrer

Dia 1

- L'empresari Josep Tous i Ferrer, va inaugurar a Palma el Teatre Líric, obra de l'arquitecte Aleñar.

Dia 7

- Prop del Pont d'Inca, a El Vivero varen xocar un tren de mercaderies i un de passatgers. No va haver-hi descarrilament ni morts, però sí, molts de ferits.

Dia 8

- Es va rebre a Palma el telegrama del general Weyler anunciant la Reial Ordre per el qual s'autoritzava a l'enderrocament de les muralles de Palma.

Dia 15

- A l'Ajuntament de Palma i en sessió pública, molts de regidors, tant d'un signe com de l'altre, utilitzen el català, afirmant que el seu ús és un dret constitucional i oposant-se a la prohibició feta pel Governador.

Dia 16

- L'Ajuntament de Palma nomena una comissió encarregada d'estudiar el dret que assisteix als regidors de poder parlar en català a les sessions públiques i en conseqüència recórrer la prohibició del Governador.

Març

Dia 3

- Va quedar constituïda la Junta Provincial per a les Balears de la Lliga Marítima Espanyola.

Dia 6

- Es constitueix al poble de Son Servera una associació amb l'objectiu d'obrir el mercat rus a la taronja mallorquina.

Dia 7

- Després d'alguns anys d'absència, arriba a Palma una esquadra anglesa formada per 5 cuirassats i 3 creuers.

Dia 11

- El rellotge de l'Ajuntament de Palma *En Figuera* es posa en hora amb el Meridià de Greenwich.

Dia 16

- Des de les drassanes del Mollet al Port de Palma va ser botat un vaixell on el vapor fou substituït per la benzina. El motor s'havia fet en els tallers de les Indústries Pieras, de Santa Catalina.

Dia 22

- Es funda la Societat Mallorquina d'Electricitat amb l'objectiu de proporcionar enllumenat públic a Palma i força motriu a la indústria.

Abril

Dia 1

- Es comença a publicar a Eivissa la publicació *Los Archivos de Ibiza*, dirigida per Josep Clapés Juan.

Dia 2

- Al principi de setmana, uns pescadors de Sóller varen trobar, a una almadrava, un vell marí comú d'uns dos metres i mig.

Dia 12

- En el Cercle Catòlic d'Eivissa, Antoni Maria Alcover va donar una conferència sobre la importància de la llengua catalana.

Dia 16

- S'instal·la a Santa Catalina, Palma, una fàbrica de sulfat de ferro i coure. Les matèries primeres de coure i altres metalls vindran de Menorca.

- Es rep el Reial Decret autoritzant al ministeri de la Guerra per a adquirir a la Casa Santer-Harle i Companyia, de París, els motors, projectors, aparells i cables necessaris per l'enllumenament de Maó.
- Es va inaugurar oficialment l'enllumenat elèctric del vapor *Catalunya* de la companyia Isleña Mallorca.

Maig

Dia 4

- En els Jocs Florals de Barcelona, Miquel Costa i Llobera ha obtingut els premis, Flor Natural i Englantina d'Or; la qual cosa, unida a la Viola d'Or i Argent de l'any anterior, li atorguen la categoria de "Mestre en Gai Saber".

Dia 31

- S'inaugura a Palma el V Congrés Agrícola Català organitzat i patrocinat per la Cambra Agrícola de Palma i l'Ajuntament de Ciutat.

Juny

Dia 5

- Alguns congressistes del 5è Congrés Agrícola Català celebrat a Palma, han adquirit màquines de regar, les quals es dipositen a Binissalem i Porreres.

Dia 9

- Ha estat elegit membre de la Reial Acadèmia Espanyola el diputat per Mallorca i exministre, Antoni Maura.
- Inauguració a Ciutadella l'enllumenat per gas acetilè.

Juliol

Dia 2

- Comencen a la costa valenciana els treballs per a la construcció d'una caseta destinada a les proves de la telegrafia sense fils que s'ha de dur a terme entre aquest lloc i el Mont Pelat d'Eivissa.

Dia 8

- A Lleida, en una conferència, Antoni Maria Alcover, defensa que les formes dialectals del català justifiquen la seva superioritat lingüística i que totes elles hauran de figurar en el Diccionari.

Dia 18

- El matí del dia 18 de juliol es declaren en vaga els obrers constructors de carruatges. La sol·licitud bàsica és la reducció de la jornada a 9 hores. Aquesta vaga va finalitzar tres dies després i a més de les 9 hores varen aconseguir la llibertat d'associació, el contracte de 2 anys i la readmissió de tots els obrers acomiadats.
- Fa un any de l'arribada a Maó del dic de Subic i encara no ha entrat en servei.

Agost

Dia 1

- S'inicien a Manacor les proves de les instal·lacions de l'enllumenat elèctric públic i de particulars. Manacor va ésser el segon nucli urbà de Mallorca en disposar de corrent elèctrica.

Dia 10-12

- Es varen celebrar a Palma grans festes amb motiu de l'enderrocament de les muralles. Es calcula que dels pobles varen arribar a Palma més de deu mil persones.
- Són declarats Fills Il·lustres de Palma Eusebi Estada i Lluís San Simón, comte de San Simón.

Dia 30

- Acaba la vaga dels llauners de les fàbriques de conserves d'Esteva i Rosselló.
- La xarxa telefònica de Palma ha passat dels 80 abonats als 120.

Setembre

Dia 8

- A Palma, Miquel Maura i Muntaner i Margalida Bernat, funden les Zeladores del Culte Eucarístic.

Dia 11

- Apareix el Decret episcopal de creació de l'Institut Diocesà de Caritat.

Dia 18

- Es declaren en vaga els obrers de la fàbrica de couro adobat Garau i Fills (Molinar de Llevant, Palma) en petició d'un augment d'un 10% i exigint que els acomiadaments només es facin per causa justificada.

Dia 19

- La Sociedad Esponjera Española Fabregat Carrascas descobreix un extens planter d'esponges en torn a l'arxipèlag de Cabrera i fins a Cap Blanc.

Dia 26

- Actuen a Barcelona, convidats per les festes de la Mercè, els Cavallets de Felanitx.

Dia 26 al 30

- Fan vaga, els mariners i els descarregadors de la "Isleña Mallorquina". Varen aconseguir, entre d'altres, els següents punts: contractes de 5 anys, els comiats només es podran fer per causa justificada, el jornal serà de 5 ptes. els dies feiners i 10 ptes. els diumenges i la "Isleña" haurà de prendre les 2/3 parts dels obrers d'entre els associats i només 1/3 a la seva lliure decisió.

Octubre

Dia 20

- La societat Cobres de Menorca embarca en el vapor *Nuevo Mahonés* cinc tones de coure extretes de les mines d'aquesta Illa.

Dia 23

- A una memòria sobre criminalitat s'estableix per a Balears la següent proporció:
Delictes contra l'honestedat, 37%; delictes contra la propietat: 19%; delictes contra les persones: 48%

Dia 26

- Del 16 d'octubre fins l'1 de novembre es declaren en vaga els blanquers, que s'estén a totes les fàbriques de Palma (34) manco dues, les de Garau i Cavaller. Entre d'altres, aconseguen la jornada de 10 hores.

Novembre

Dia 5 i 10

- El dia 5 de novembre a Inca, va suspendre la seva publicació el setmanari *El Heraldo de Inca*, mentre que el dia 10 i també a Inca va aparèixer el setmanari bilingüe *El Hogar*.

Dia 12

- A Alaró es dissol la Societat de Socors Mutus i Esplai anomenada *La Penya*, i per altra banda, també a Alaró, es constitueix la Sociedad Recreativa, dedicada a defensar els objectius del partit gamacista-maurista.

Dia 13

- Es constitueix a Palma l'associació de patrons forners "Gremi de forners de Palma".

Dia 21

- Es declaren en vaga els tipògrafs del diari *La Ultima Hora*, que en dies successius s'anirà estenent a relligadors i maquinistes. El 9 de desembre se'ls hi afegiran tots els obrers pertanyents a la Unió Tipogràfica Balear de la resta de les impremtes de Palma.

Dia 28

- El negoci de bestiar de porc que es fa amb Catalunya, essencialment amb Barcelona, assoleix un moviment d'entre divuit i dinou mil porcs anuals.

Desembre

Dia 11

- Es constitueix a Palma la Junta de Reformes Socials que entendrà dels litigis entre obrers i patrons i de la problemàtica social.

Dia 24

- La Grossa del sorteig de la Loteria de Nadal cau a Palma, entre els obrers de la foneria de Joan Oliver i Castañer -Maneu-, situada a Santa Catalina.

1903

Gener

Dia 2

- Comença a publicar-se a Palma un nou diari anomenat *El Eco Balear*.

Dia 9

- En poc temps començarà la construcció del passeig de la riba del moll de Palma. Per això s'estan transportant allà gran quantitat de pedra picada, procedent de l'enderrocament de les muralles.

Dia 10

- Els estorers acaben de fundar, a Palma, una societat que es diu Sociedad Esterérica Moderna.

Dia 16

- És erigida a Palma Ses Minyones una casa de les Filles de la Caritat

Dia 30

- Fa poc temps s'ha descobert una cova a Gènova. Està orientada de N.E a S.O. Té una profunditat en el punt més baix de 50 metres. Encara no està arreglada per a la seva visita i pot ser perillós. És fàcil que el propietari, d'aquí a poc temps la posi en explotació.

Febrer

Dia 1

- La Societat Agrícola Industrial Balear informa als seus abonats que a partir del dia 1 de febrer de 1903, i acabat el període de prova en el qual es donava electricitat gratuïta, la començaran a cobrar, segons els preus estipulats en els contractes.
- Primer diumenge de portes tancades per als que han admès el descans dominical. No varen obrir les botigues de farines i grans, les drogueries i ferreteries i la major part de les llibreries. Diverses botigues d'aquests rams que estaven obertes tenien un cartell dient: "No es ven per ser diumenge".

Dia 4

- Amb la publicació del número 24 de *La Roqueta* es completa el tom de 1902 i s'acomiada dels seus lectors. El públic no ha correspost als sacrificis de l'empresa.

Dia 9

- Es va inaugurar El Gran Hotel de Palma.

Dia 12

- Es va beneir la nova torre campanar de l'església de Santa Eulàlia, de Palma.

Dia 17

- Avui s'inaugura l'enllumenat elèctric en els salons de la societat Cercle Mallorquí. La Companyia Ahlemeyer ha dut a terme aquesta instal·lació.

Dia 21

- Antoni Manresa ha demanat el corresponent permís d'aquest Govern Civil per a instal·lar un cinematògraf en el Teatre Principal.

Març

Dia 2

- Ignacio Martínez de Campos, secretari del Govern Civil de Balears surt cap a Eivissa per a tractar de conciliar patrons i obrers i finalitzar la vaga de carregadors, que fa més de dos mesos que va començar. Si no li és possible dictarà mesures per a assegurar la tranquil·litat dels obrers que es presentin al treball.

Dia 8

- Des del dia 6 de març se troben en vaga els descarregadors del Port de Palma.

Dia 20

- Una assemblea general de societats obreres de Balears, reunida a Palma, va decidir la creació de la Federació de Societats Obreres de Balears.

Abril

Dia 1

- Surt sortit el primer número del diari *La Tarde*.

Dia 4

- Surt el primer número del setmanari mallorquí *Gaceta de Mallorca*. Aquesta publicació tindrà una vida molt curta, ja que va deixar de publicar-se cap el final del mes d'agost.

Dia 5

- S'inaugura la nova fàbrica d'electricitat de la Companyia Ahlemeyer instal·lada en el Molinar de Llevant (Palma).

Dia 14

- Començarà a publicar-se a Palma el diari *El Liberal*, òrgan del partit sagastí.

Dia 23

- Les filles de la Misericòrdia erigeixen una casa a Moscarí. El 9 de setembre n'obriran una altra a Pòrtol.

Maig

Dia 5

- S'ha inaugurat el Cinematògraf Balear situat a l'Hort del Rei.

Dia 7

- En els propers dies es començaran les obres per a fer el rentador públic de l'Arraval de Santa Catalina.
- La Companyia Mallorquina d'Electricitat comença la col·locació general de l'enllumenat per incandescència a l'arraval de Santa Catalina (Palma), que serà inaugurat el diumenge 31 de maig de 1903.

Dia 9

- Ha resultat denunciat el diari *La Unión Republicana* per haver publicat un article titulat «Niños regidos por un niño».

Dia 12

- El cònsol de França comunica que, a partir d'aquell moment, per embarcar-se cap a Algèria, no s'admetrà la cèl·lula personal, sinó que s'exigirà en el seu lloc un passaport o bé un certificat de residència.

Dia 16

- La setmana anterior es va acomiadar dels seus lectors el setmanari bilingüe *El Hogar*, que es publicava a Palma.

Dia 17

- S'ha acabat la vaga a la fàbrica de moneders d'argent de Maó, després que el seu propietari Llorenç Tudurí hagi arribat a un acord amb els seus obrers.

- Continua a Palma la vaga dels obrers de la fàbrica de pastes del Sr. Codina. Avui matí s'han manifestat en actitud pacífica per la plaça del Príncep i pels seus voltants.

Dia 27

- S'ha acabat l'enderrocament del primer tros del recinte emmurallat de Palma.

Dia 30

- El cos de Policia vestirà durant els mesos d'estiu el vestit de «rayadillo» de tela igual a la que usaven els soldats de l'exèrcit de Cuba.

Juliol

Dia 2

- S'ha publicat i començat a repartir als anunciants la Guia de Mallorca que s'entregarà als hostes del Gran Hotel. L'ha editada Antoni Albareda, director gerent.

Dia 5

- S'ha presentat al Govern Civil el reglament de la nova societat que es vol fundar amb el nom de Unió de Pescadors.
- Bartomeu Simonet ha presentat el reglament d'una societat que es vol fundar a Consell, amb el nom de Unió Republicana.

Dia 7

- A Fornalutx s'ha creat una indústria de fabricació de cartró sola aprofitant el gran salt d'aigua del Verger, a la finca de La Costera.

Dia 22

- El primer d'agost s'exhibirà en el teatre Principal el cinematògraf Walgrat que pareix ésser el més perfeccionat que es coneix.

Dia 24

- A les papereries i estancs de Palma s'han posat a la venda els nous llibrets de fumar de la marca República Española, a la coberta dels quals va imprès el retrat de Vicente Blasco Ibáñez.

Dia 30

- L'Ajuntament de Palma acaba el pla del projecte del passeig de Sagrera. Si resultés aprovat, començarà immediatament la seva construcció.

Dia 31

- L'advocat Pere Sampol i Ripoll segueix la seva tasca de recollir les dades per a una biblioteca mallorquina.
- Comença una vaga de picapedrers.

Agost

Dia 1

- Els dependents de comerç demanen a través del seu òrgan La Unió Protectora Mercantil que els comerços tanquin a les vuit del vespre, perquè ja ha acabat el termini per a la prolongació del tancament fins a les nou.

Setembre

Dia 4

- S'està acabant la impressió del número 15 del Butlletí del Diccionari de la Llengua Catalana que conté un estudi sobre la llengua catalana per a refutar uns articles contra ella de *El Imparcial* de Madrid, i del *Diario de Barcelona*.

Dia 5

- Ha acabat la vaga dels picapedrers que va començar el dia 31 de juliol. La majoria de dies s'han caracteritzat per absència d'incidents, però en casos aïllats hi ha hagut certs enfrontaments i persones detingudes.

Dia 24

- Ha vingut a Palma el filòleg M. J. Saraïhandy per a recollir dades i notícies sobre la llengua Catalana. Havia fet el mateix a Catalunya.

- Ha resultat denunciat el diari *La Unión Republicana* per haver contat uns fets succeïts a Maó.
- S'ha dictat auto de processament contra el director de *La Última Hora* per la publicació d'un article titulat «Huelgas y coacciones».

Dia 23

- Els obrers del gremi de ferrers han començat una vaga.

Dia 25

- El governador civil ha ordenat altra vegada el tancament de les escoles municipals de Biniali perquè encara no ha desaparegut totalment la febre tifoide.

Octubre

Dia 14

- S'ha dictat auto de processament contra el Sr. Lluís Martí, director de *La Unión Republicana* per l'article publicat en aquest mateix diari titulat «Los sucesos de Mahón» i l'han suspès del seu càrrec de regidor.

Dia 15

- El governador civil de la província ha rebut un comunicat sobre l'estat d'abandó del llatzeret de Maó. A més hi ha una part de l'edifici que amenaça ruïna.

Dia 23

- Una vegada que s'ha retirat Francisco Silvela de la política, les forces que el seguien a Santa Margalida, que acabdillava Joan March, han ingressat en el partit liberal i s'han posat a les ordres d'Alexandre Rosselló.

Novembre

Dia 7

- Eleccions municipals. Triomf dels republicans a Palma i Maó. Els conservadors guanyen a quasi tota la part Forana i Eivissa vila. Els liberals aconseguen un nombre important de regidors, i no

tants, els republicans, els mauristes que encara no s'han integrat en les candidatures conservadores, els carlins i els socialistes.

Dia 23

- Antoni Rosselló i Gómez, deixa la direcció de *El Liberal*. A partir d'ara, el periodista Pere Ferrer Gibert serà el nou director.

Dia 24-25

- Els alumnes oficials de l'Institut de Palma protagonitzen unes manifestacions de protesta contra una mesura que ells creuen injusta: no se'ls permetrà abandonar el centre de les 8:30 h. a les 12:30 h. malgrat hi hagi hores que no tinguin classe. Hi ha hagut d'intervenir la Policia Municipal per a dissoldre'ls.

Desembre

Dia 1

- El bisbe de Mallorca disposa que tots els documents que hagin de llegir-se a les esglésies es publiquin en castellà i en català.

Dia 12

- L'Ajuntament de Sóller va nomenar Fill adoptiu de la Vila a Antoni Maura.

Dia 15

- Des de fa pocs dies es troba a Mallorca el Sr. Albert Edeus, natural d'Hamburg per a aprendre la nostra llengua i fer estudis filològics sobre ella.

Dia 17

- L'Ajuntament de Sencelles ha decidit posar a un dels principals carrers el nom d'Antoni Maura.

Dia 29

- En el carrer de la Marina, de Palma, s'obre el primer establiment estable dedicat al cinema, el Cinematògraf Truyol, promogut per Josep Truyol Otero. L'edifici fou projectat per Gaspar Bennàssar i la decoració era d'estil modernista.

1904

Gener

Dia 3

- Es crea a Palma el Club de futbol Alfonso XIII. President: Miquel Alemany. Secretari: Miquel Mulet. Capità de joc: Pere Barbarín.
- A Felanitx es fusionen les fraccions polítiques conservadora i maurista.

Dia 9

- Els carregadors del port de Palma que havien d'abastir al transatlàntic *Puerto Rico*, procedent de Barcelona, es neguen a fer-ho en solidaritat amb la tripulació que s'ha quedat a Barcelona fent vaga, quan se n'adonen que la tripulació en aquell moment estava formada per esquirols.

Dia 13

- L'Ateneu Barceloní convida a una sèrie de conferències durant els mesos d'abril i maig a Miquel Costa i Llobera, Miquel dels Sants Oliver, Joan Alcover, Gabriel Alomar, Joan Torrandell, Joan Rosselló i Mateu Obrador.

Dia 17

- S'ha inaugurat a Sa Pobla l'estació telegràfica situada en el carrer de la Pau número 6.

Dia 19

- Les Filles de la Caritat erigeixen a Palma la casa bressol del Bon Jesús i el 7 de febrer una casa en el Terreno a Palma.

Dia 23

- A Eivissa s'ha constituït la societat anònima, Nova Minería Eivissenca amb l'objecte d'explotar les mines argentíferes d'Eivissa amb un capital de 1.000.000 pessetes.
- La vaga dels fagoners i mariners del vapor *Bellver* s'estén als vapors *Cataluña* i *Lulio*. Els llocs de feina han estat ràpidament ocupats per individus que no pertanyen a la societat obrera La

Marítima i Terrestre. La vaga va acabar el 2 de febrer i els obrers obtingueren la majoria de les seves reivindicacions.

Dia 24

- Es celebrà en els salons de la societat Unió Protectora Mercantil un concert mitjançant un nou aparell musical Gramophone.

Dia 26

- El diari *La Almudaina* crida l'atenció dels mestres mallorquins sobre una Real Ordre de 2 de gener de 1904, autoritzant a les escoles catalanes l'ús d'una obra escrita en castellà i català, pel mestre Salvador Genís.
- A Menorca, els obrers de la serradora dels Srs. Amengual, Mir i Traid es declaren en vaga. Al principi estan dirigits i emparats per elements anarquistes (entre ells un sastre de Mercadal). Finalment és solucionada per la mediació del Bisbe de la diòcesi.

Febrer

Dia 6

- Mor a Palma el destacat polític liberal Miquel Socías i Caimari.

Dia 17

- La guerra entre Rússia i Japó ocasiona a Mallorca una forta pujada de la carn i principalment del pa, ja que Rússia n'era el principal proveïdor.

Març

Dia 2

- A causa de la guerra entre Rússia i Japó, el Govern de Madrid reforça les Balears amb tres batallons de caçadors i un batalló de sapadors a Palma, Pollença, Alcúdia i Felanitx; dues bateries d'artilleria, una a Inca i una altra a Manacor, amb un total de 1.658 soldats i 50 caps i oficials. També envien tropes a Menorca.

Dia 7

- Es publica a *La Gaceta* la Llei del Descans Dominical. Aquest, s'estén des de les dotze de la nit del dissabte a les dotze de la nit del diumenge. Es refereix al treball material per altri i al que es fa amb publicitat per a un mateix.

Dia 10

- Dimiteix l'Ajuntament d'Eivissa com a protesta, perquè el Govern només ha reforçat les guarnicions de Mallorca i de Menorca i no així les d'Eivissa.

Dia 14

- El cinema arriba a Felanitx. S'ha estrenat un cinematògraf en el teatre de la ciutat.

Dia 15

- A Maó s'ha constituït la societat La Protectora de la Pesca.
- Es constitueix a Maó la Junta Local d'Extensió Universitària, presidida pel director de l'Institut, Bonifacio Iñíguez.

Dia 19

- L'Ajuntament de Palma decideix adquirir els terrenys de Cals Enegestes, situats just devora la carretera de Valldemossa, per a construir el nou escorxador.

Dia 22

- Ha arribat de visita a Maó el kàiser Guillem II d'Alemanya.

Dia 24

- El batle de Palma ha denunciat, d'acord amb la legislació vigent, en el Jutjat de Primera Instància a onze patrons per tenir en els seus tallers treballant nins menors de deu anys.

Dia 25

- Forta nevada a la Serra de Tramuntana, fins i tot el Galatzó.
- El cinema arriba a Eivissa. S'està instal·lant un cinematògraf en el Teatre Pereyra. S'inaugurarà el proper diumenge.

Abril

Dia 8

- Ha quedat inscrit a la matrícula de Palma el nou vapor *Miramar* de La Isleña Marítima.

Dia 11

- Arriben a Mallorca els Germans de les Escoles Cristianes, La Salle, obrint el seu primer col·legi a Palma, en el carrer de la Concepció.

Dia 19

- Arriba a Menorca el rei Alfons XIII acompanyat d'Antoni Maura, que ha estat víctima d'un atemptat fallit recentment. El 22 i 23 serà a Mallorca; i el 24 visitarà Eivissa.

Dia 17

- Per Reial Ordre es decideix la construcció a Maó del nou Institut General i Tècnic que allotjarà un Institut General i Tècnic, una Escola d'Arts i Indústries, una Biblioteca provincial i una Escola pràctica de primera ensenyança.

Dia 26

- El Sr. Maura pateix un altre atemptat a Alacant.
- L'Ajuntament de Palma acorda amb el Ministeri de la Guerra, que els ciutadans de Palma puguin gaudir lliurement del bosc de Bellver.

Maig

Dia 1

- En els Jocs Florals han obtingut premis els poetes mallorquins Miquel Ferrà, Llorenç Riber i Gabriel Alomar.

Dia 2

- S'estén un cable telegràfic entre Barcelona i Mallorca d'unes cent vint-i-cinc milles de llargària.
- Surt el primer número de *El Gorro Frigio* òrgan de la Joventut Republicana de Palma.

Dia 9

- Va començar una vaga dels sabaters de la fàbrica dels Srs. Futzó i C^a. Va acabar cinc dies després.

Dia 16

- Els picapedrers de fora de Palma inicien una vaga.

Dia 17

- Els picapedrers de Sóller s'associen en La Sociedad de Albañiles.

Dies 22 i 23

- Es reuneix el VII Congrés Agrícola Català Balear al Vendrell.

Dia 25

- A Maó, i per primera vegada a l'Estat espanyol, donarà una conferència d'extensió universitària, una dona, Elena Maseras i de Ribera, doctora en Medicina i professora d'instrucció primària, amb el tema La higiene a l'educació de la dona.

Dia 28

- Comença a publicar-se a Maó un setmanari obrerista titulat *El Porvenir del Obrero*.
- En el mercat de París, les ametlles de Mallorca se paguen de 142 a 150 francs els 100 quilos.
- Es va instal·lar a Lluçmajor un cinematògraf modern, en el saló de Cas Coix Carro.

Juny

Dia 3

- Jaume Font i Monteros presenta al Govern de la Província el reglament de la Societat Agrícola Porrerenca, associació de propietaris.

Dia 12

- Els Missioners dels Sagrats Cors reconstitueix en el Col·legi de Lluç.

Dia 22

- Per Reial Decret s'autoritza l'ús de qualsevol idioma i dialecte parlat a Espanya a conferències telefòniques privades i per a telefonades i telegrams privats, sempre que a les estacions comunicants hi hagi personal capaç de comprendre la llengua emprada. En tot el que sigui oficial només en castellà.

Dia 27

- A la fàbrica de Can Ritxe de Son Sardina es va celebrar una reunió de propaganda republicana. Hi assistiren 120 socis de l'associació Joventut Republicana d'aquella barriada.

Dia 28

- Per Reial Decret del 28 de juny de 1904 es concedeix el títol de Ciutat a la Vila de Sóller.

Juliol

Dia 1

- Apareix el primer número del nou diari ciutadà *El Noticiero*. Serà d'informació general i sense cap tipus de tendència política.

Dia 2

- Es fa la inauguració i benedicció del monument a Vara de Rei a Eivissa.

Dia 3

- Els treballadors del camp han constituït societats de resistència a Marratxí, Santa Maria i altres punts.

Dia 6

- Es funda, a Manila, la Societat Mercantil Mallorquina Pons i Picornell que es dedicarà a la venda de tot tipus d'articles, especialment conserves alimentàries, calçats i capells.

Dia 7

- La Junta General de la Societat de Foment de la Pintura i Escultura decideix la seva fusió amb la Societat de Concerts Beethoven, per a formar la nova societat, Cercle de Belles Arts,

que es constituirà el 29 d'agost del mateix any. El seu primer president serà Ricard Roca.

Dia 13

- L'Ajuntament de Palma aprova la construcció d'un nou escorxador a la finca de Cals Enegetes, devora la carretera de Valldemossa. Així mateix aprova el projecte d'escorxador presentat per l'arquitecte municipal el Sr. Bennasar.

Dia 18

- La societat de teixits La Industrial Mahonesa serà prest liquidada, amb la qual cosa es quedaran sense feina unes 500 persones.

Dia 21

- S'ha constituït a Sineu l'Ateneu de Sant Francesc, amb l'objectiu de fomentar la instrucció i la institució de caixes especials, com les d'estalvis i similars.

Dia 26

- A Buenos Aires es publica un setmanari anomenat *El Mallorquí*.

Dia 27

- Els carregadors del moll inicien una vaga perquè els patrons contracten a gent aliena a la Societat de Carregadors i Descarregadors i Mariners.
- A la societat La Peña, s'han fusionat els partits maurista i conservador històric de Mallorca.

Agost

Dia 4

- Ha quedat constituïda a Palma la societat esportiva Hipòdrom Balear, que compta amb l'hipòdrom de Son Macià.

Dia 10

- Es celebren a Palma els Jocs Florals. La poetessa Maria Antònia Salvà i Ripoll guanya dos accèssits amb les poesies Primavera i Del Pla. La Viola va ser per Llorenç Riber amb Els profetes.

Dia 11

- Acaba la vaga dels obrers metal·lúrgics de l'Anglo-Espanyola de Maó, que havia començat a finals de juliol.

Dia 17

- Es publica un Reial Decret pel qual es crea l'Exèrcit de Balears, que passa a ser regional en quasi la seva totalitat, ja que només hi haurà un batalló peninsular a Menorca.

Dia 30

- Comença una vaga dels capellers de les fàbriques de Palma. Dos membres de la Federació Obrera General d'Espanya, varen venir de la Península per ajudar-los en la seva organització. Va acabar el dia 21 de setembre de l'any en curs, havent acceptat els obrers les bases formulades pels patrons, és a dir, continuar el treball a escarada però amb un augment d'un 20 % en les tarifes que regien abans.

Setembre

Dia 6

- Es juga per primera vegada i a la badia de Palma, a la cala de Porto Pi, un partit de "ghens ball" o polo marítim (Water-polo).

Dia 11

- Es va posar en pràctica la Llei de Descans Dominical a Mallorca sense incidències. Els dependents de la Unió Protectora mercantil, associació de dependents de comerç de Palma es distribuïren pels carrers de Palma, constituint-se en vigilants disposats a denunciar la més mínima infracció.

Dia 19

- Se celebra en el velòdrom de Tirador, i organitzat per la societat Veloz Sport Balear, el Campionat d'Espanya de ciclisme.

Octubre

Dia 10

- La fàbrica de calçat a mà Pedrera i Fill, establerts a Alaró ha estat guardonada amb diploma i medalla d'or a l'Exposició Universal celebrada a Lyon (França).

Dia 12

- S'han presentat en el Govern Civil els estatuts de la nova societat de socors mutus La Salvació, de la barriada de Son Sardina a Palma.

Dia 13

- Es constitueix la Societat d'Expedadors d'Aiguardents, Vins i Licors, per a la defensa de dit comerç, davant la Llei d'Alcohols.

Dia 23

- És erigida a Sant Jordi (Mallorca), una casa de religioses de les Filles de la Misericòrdia.

Novembre

Dia 11

- S'inaugura la nova instal·lació de l'enllumenat elèctric per a particulars que la Companyia Mallorquina d'Electricitat ha fet a la barriada del Molinar.

Desembre

Dia 12

- S'inauguren les obres de reforma de la Seu de Palma, segons projecte de Gaudí i dirigides per Rubió, així com l'enllumenat elèctric, amb motiu de la celebració del 50è aniversari de la proclamació del dogma de la Virginitat de la mare de Déu. Va fer el sermó Miquel Costa i Llobera.

Dia 16

- El jove pianista Antoni Torrandell donà un concert en el Cercle de Belles Arts, interpretant obres de grans mestres i algunes seves com un Nocturn i un Allegro de concert.

Dia 17

- Els alumnes de l'Institut General i Tècnic de Maó es varen negar a entrar a classe i promogueren alguns aldarulls.

Dia 23

- Són presentats en el Govern Civil els estatuts de la nova societat de Palma, Centre de Defensa Social. El seu objectiu és el de despertar les energies catòliques i defensar la moralitat pública.

Dia 24

- A Inca surt el primer número d'un setmanari anomenat *El Radio*. Es declara aliè a tot tipus de política i es farà ressò exclusiu de l'opinió pública.

Dia 26

- S'inaugura a Alcúdia un teatre de la Societat Unió Juvenil Alcudienca.

1905

Gener

Dia 11

- En la sortida dels vapors correus se segueix notant la persistent emigració. En el vapor correu Miramar s'embarcaren cap a Barcelona i d'allà a Buenos Aires, un bon nombre de treballadors del camp i alguns sabaters naturals d'Alaró.

Dia 14

- Apareix un brot de pigota a Palma, concretament a l'arreal de Santa Catalina.

- A causa de certs escrits publicats a la premsa, s'han batut en duel el regidor republicà Jeroni Pou i el director de *El Noticiero*, Lluís Costa.

Dia 21

- Menorca. D'aquí a pocs dies obrirà les seves portes per a la fabricació de filadures i teixits l'antiga fàbrica de Cala Figuera, Industrial Mahonesa, amb el nou nom de La Fabril Mahonesa.

Dia 25

- Antoni Maria Alcover proposa, a l'Ateneu Barcelonès, la celebració d'un Congrés per a la depuració de la llengua catalana.

Dia 26

- S'instal·la un cinematògraf en el teatre Apolo de Muro.

Febrer

Dia 4

- El partit Liberal i la Joventut Liberal publicaran el setmanari *Gente Nueva* com a òrgan del partit.

Dia 11

- A la Casa de la Misericòrdia de Palma, s'ha declarat el dengue. Posteriorment s'estén per la resta de l'Illa, on hi ha llocs, com a Petra, on se pot dir que no queda casa sense malalt.

Dia 14

- A la revista catalana *La Vida Marítima* es llegeix que a l'escola primària de Maó ha començat l'ensenyança de la "Cartilla marítima" i a més, també es diu que es dona l'ensenyament comprensiu de l'explotació dels productes de la mar.

Dia 17

- Debuta al Liceu de Barcelona el baríton mallorquí Antoni Balaguer, amb l'òpera Lohengrin.

Dia 18

- Es comença a publicar a Eivissa *El Agricultor*, setmanari editat per la Societat d'Agricultors.

Dia 22

- Els fabricants de sabates d'Alaró, Pedrero i Fill, han obtingut el premi per a la seva instal·lació de sabates, del Jurat de la Gran Exposició Internacional de Nàpols (Itàlia).

Dia 23

- S'estrena en el Teatre Principal de Palma el drama de Santiago Rusiñol, *El Místic*.

Dia 25

- En el Saló Parés de Barcelona, Santiago Rusiñol organitza una gran exposició dels seus darrers quadres, producte de la seva recent estada a Mallorca.

Dia 27

- S'inaugura l'enllumenat elèctric de la ciutat d'Inca i del poble de Mancor. La instal·lació ha estat realitzada per la companyia Gorch Blau de D. Antoni Bibiloni i C^a, que fabrica l'electricitat en les seves instal·lacions del salt d'aigua del Gorg Blau a Escorca.

Març

Dia 16

- A València s'exhumen les restes del rei de Mallorca, Jaume III, pel seu trasllat a Mallorca, on arribaran dos dies després. Es col·locaran a la restaurada capella de la Trinitat, junt a les del seu avi Jaume II.

Dia 21

- La Lliga contra Falcons fundada a Sóller el Juliol de 1904, paga 10 pessetes per a cada falcó que se'ls hi presenti. Aquesta mesura és molt aplaudida per la societat Columbòfila Balear.

Dia 25

- És inaugurat l'enllumenat públic per electricitat a les barriades de La Soledat i el Molinar de Llevant, de Palma.

Dia 31

- Es fa donació definitiva, davant notari, del castell i bosc de Bellver, per part del Ministeri de la Guerra al Reial Patrimoni.

Abril

Dia 1

- Queda oberta definitivament la cooperativa de consum que el Cercle d'Obrers Catòlics va fundar el mes de gener passat. Està muntada segons la forma de la Cooperativa de l'Exercit i Marina de Cartagena.

Dia 5

- *La Gaceta de Madrid* publica un Reial Decret pel què s'organitzen les Escoles Normals a Espanya i se'n crea una a les Balears.

Dia 6

- El kàiser Guillem II d'Alemanya visita Maó.

Dia 11

- Arriben a Maó els reis d'Anglaterra, Eduard VII i la reina Alexandra. El dia 12 faran la seva arribada a Palma, on romandran fins el dia 15 del mateix mes.

Dia 12

- És nomenat canonge magistral de la Seu mallorquina, el vicari general de la Diòcesi, D. Antoni Maria Alcover.

Dia 13

- S'ha publicat el tercer volum, corresponent a l'any 1903, de la revista històrica anual, dirigida per Josep Clapés i Juan, *Los Archivos de Ibiza*. Ha estat impresa a Ciutadella.

Dia 14

- Va tenir lloc la inauguració de l'enllumenat públic per electricitat del llogaret de Son Espanyolet a Palma.

Dia 28

- Es va realitzar el darrer dels cinc concerts del mestre Enrique Granados, organitzats pel Cercle de Belles Arts. En el tercer concert es va estrenar el poema simfònic del compositor mallorquí D. Miquel Marquès, titulat *La Cova del Drach*.

Dia 29

- Deixa de publicar-se el diari de Palma *El Noticiero*.

Maig

Dia 4

- Surten cap a Barcelona, des d'on es dirigiran cap a Madrid juntament amb els cors de Clavé, uns setanta vuit coristes dels orfeons La Protectora i Unió Republicana de Palma, per prendre part en les festes que es faran a Madrid amb motiu del Tercer Centenari de El Quixot. Més tard s'unirà a ells l'orfeó La Alborada, de Ciutadella.

Dia 7

- Arriben a Maó les primeres canoes automòbils que realitzen la regata Alger-Maó-Toló. Amb aquest motiu se celebren a Maó grans festes.

Dia 10

- Es celebren a Barcelona els Jocs Florals, on són premiats els poetes mallorquins Joan Alcover i Gabriel Alomar.

Dia 23

- La Direcció General de Correus i Telègrafs ha decidit posar un segon fil telefònic, que serà directe, entre Palma i Maó.
- S'inaugura l'enllumenat públic elèctric en el llogaret de Portopí. La instal·lació l'ha duta a terme la Companyia Mallorquina d'Electricitat.

Juny

Dia 13

- Varen ésser remesos a Barcelona un centenar d'embalums de maquinària de segar, fabricada a Binissalem i Porreres. Són de gran acceptació a la Península.

Dia 27

- Es realitza a Muro un concurs escolar obert a nins menors de 15 anys de qualsevol escola pública. És el primer poble que organitza aquesta mena d'esdeveniment.

Juliol

Dia 3

- El Govern ordena al transatlàntic *Montevideo* que havia arribat al port de Santa Cruz de Tenerife amb un brot de febre groga, vagi a passar la quarantena al llatzaret de Maó.

Dia 14

- El poeta Gabriel Alomar ha obtingut el primer premi als Jocs Florals que el Centre Català ha fet a Palafrugell.

Dia 29

- S'inaugura al Teatre Principal de Palma, el III Congrés Odontològic d'Espanya. Les seves sessions finalitzaran el dia 1 d'agost.
- Arriba a l'Ajuntament la Reial Ordre per la qual el Ministeri de la Governació aprova el projecte de construcció del nou escorxador.

Agost

Dia 19

- S'inaugura, en els baixos de l'Ajuntament de Palma, a un local situat entre la casa dels Socors i el Parc de Bombers, un laboratori municipal d'anàlisi per a depurar la qualitat dels aliments, pagant els particulars els honoraris corresponents.

Dia 30

- Va tenir lloc a Mallorca un eclipsi total de sol. Per a estudiar aquest fenomen es va traslladar a Mallorca una comissió d'astrònoms alemanys i un grup de geògrafs delegats pel Govern helvètic.

Setembre

Dia 13

- S'han presentat en el Govern Civil de la Província els estatuts per a la fundació de la nova societat Cercle Republicà Artanenc.

Dia 20

- A les Societats Crèdit Balear i Foment Agrícola de Mallorca s'ha obert una subscripció voluntària per al Ferrocarril Palma-Sóller, mitjançant accions de 100 duros cada una que hauran de ser pagades durant quatre anys.

Dia 23

- Breu Pontifici pel qual es concedeix a la Seu de Mallorca el títol de Basílica menor.
- Elecció de senadors per Mallorca. Són elegits el comte de San Simón (conservador), el comte de Montenegro (liberal) i Pere Martínez (liberal).

Dia 28

- La Junta Provincial de Sanitat acorda, davant la propagació de l'epidèmia de pigota i l'aparició de febres tifòides, que es dugui a la pràctica la Llei sobre vacunació obligatòria.

Octubre

Dia 31

- Arriben a Maó els Germans de la Doctrina Cristiana, La Salle, amb l'objectiu de fundar un col·legi.

Novembre

Dia 10

- S'inaugura a Palma la nova seu de la Societat Democràcia Balear, fundada a principis d'octubre d'aquest mateix any. El seu objectiu és il·lustrar la classe obrera, dins l'esperit doctrinal democràtic de Montero Ríos.

Dia 12

- Eleccions municipals. Triomf dels monàrquics a Palma i a la majoria de pobles de Mallorca i de les Pitiüses. Minories republicanes a Palma i a diversos municipis de Mallorca.

Dia 16

- A causa de la persistència de l'epidèmia de pigota, el governador civil mana la vacunació de tots els nins i nines de les 95 escoles de Palma i els seus arravals.

Dia 22

- Explosiona un artefacte a casa del batle accidental de Sa Pobla, Bartomeu Cladera. El fet s'atribueix a desavinences polítiques.

Desembre

Dia 2

- Es constitueix a Palma la societat Foment del Turisme. El seu primer president és Ferran Truyols i el vice-president Enric Alzamora.

Dia 5

- Comença a funcionar el Cinematògraf Modern bastit a la plaça del Mercat.
- Els estudiants de l'Institut General i Tècnic de Palma es declaren en vaga demanant que, com s'ha fet a Barcelona i València, i degut a l'epidèmia de pigota s'avancin les vacances de Nadal.

Dia 6

- Comencen a Palma les obres del nou Escorxador.

1906

Gener

Dia 2

- Bernat Calbet és nomenat batle de Palma.

Dia 3

- A Manacor es col·loca la primera pedra del nou campanar. La construcció fou a iniciativa de la societat mutualista El Montepío.

Dia 4

- L'Arxiver municipal de Palma, Benet Pons i Fàbregues, pronuncia una conferència a la Cambra de comerç amb el títol "Casas para obreros".

Dia 5

- Els pescadors de Sóller es declaren en vaga a causa de l'impost de consums.

Dia 6

- La Diputació Provincial dedica una sessió per a analitzar i pal·liar la qüestió de l'emigració de mallorquins cap a França, Algèria o Sud Amèrica.

Dia 14

- La Junta Local de Reformes Socials de Palma insta al compliment de la Llei de Descans Dominical.

Dia 15

- Arriben a Palma els ciclistes Messoni, Pitard i Lorein, italià i francesos respectivament, per a participar en una competició en el velòdrom del Tirador.

Dia 16

- Es detecten nombrosos casos de verola en diferents indrets de Palma.

Dia 17

- Aparició de la revista literària *Migjorn*.

Dia 29

- Reunió al Govern Civil del batle de Palma amb autoritats educatives i religioses per redactar un projecte de celebració de la festa de l'arbre a Palma.

Febrer

Dia 5

- L'Associació Provincial de Mestres eleva una queixa a les autoritats amb motiu del no cobrament del sou del mes de desembre a Eivissa i a Menorca.

Dia 6

- Explota un petard al domicili del vicari general Antoni Mª Alcover sense que es coneguin els responsables.

Dia 11

- Vetllada musical i literària al local del Cercle d'Obrers Catòlics de Palma a benefici de la Societat.

Dia 13

- Esclata un petit artefacte a les dependències de la Fundició Mallorquina.

Dia 22

- S'instal·la a Palma la Congregació de les Germanes Reparadores.
- La Comissió Provincial acorda restaurar l'antic Consolat de la Mar, projecte redactat per l'Arquitecte Roca.

Dia 26

- Inici a la Seu de Palma de les Quaranta hores de Desagravi amb motiu de les festes de Carnaval.

Dia 28

- Arribada a Mallorca d'un grup de turistes anglesos per visitar l'illa.

Març

Dia 1

- En les obres d'enderrocament de la murada de Palma es troba un portal musulmà i un escut de Palma.

Dia 5

- Conferència a la Cambra de Comerç del metge Bernat Riera sobre el projecte de sanejament de Palma.

Dia 7

- Visita d'inspecció del governador civil a les escoles de Palma fent notar les deficiències higièniques i d'equipaments.

Dia 11

- Arriben turistes francesos per visitar Mallorca.

Dia 12.

- Circular del governador civil instant al compliment de la Llei de Descans Dominical i molt especialment a Andratx, Inca, Sóller, Manacor i Lluçmajor.

Dia 15

- La Comissió de Subsistències de l'Ajuntament de Palma estudia aplicar tota una sèrie de mesures per tal de baixar el preu de la carn.

Dia 16

- Inici a les escoles públiques de Palma dels exàmens en tots els graus i nivells.

Dia 20

- La Companyia La Marítima de Maó acorda transportar de franc tots els objectes destinats a l'exposició d'arts de la Dona que s'ha de realitzar a Marsella.
- Inici a Monti-sión d'exercicis destinats a les Congregacions Marianes de Sant Lluís de Gonzaga.

Dia 21

- Vetllada musical al Cercle de Belles Arts.

Dia 23

- Arribada a Palma d'una expedició suïssa de caràcter científic de la Universitat Politècnica per a realitzar un estudi de botànica.

Dia 24

- Els habitants de Son Servera es mostren molt actius en les obres voluntàries i gratuïtes de construcció d'un oratori a la Vila.

Dia 27

- Concurs columbòfil Maó-Sóller.

Dia 28

- Protestes a Menorca per l'impost de consums.

Dia 29

- Es detecten casos de verola a Binissalem.

Dia 30

- El Govern Civil obre un registre on els ciutadans poden fer-hi denúncies de les irregularitats sanitàries que detectin a Palma.

Dia 31

- Visita del governador civil a les escoles de Campos i Lluçmajor detectant-hi deficiències sanitàries.

Abril

Dia 3

- Concert de música sacra als locals de la societat Assistència Palmesana.

Dia 8

- Manifestació a Inca per protestar pel preu de la carn.

Dia 9

- Fira del Ram a Palma que s'ubica com tots els anys a la Rambla.

Dia 10

- Arriba a Palma l'arquitecte Antoni Gaudí i el seu ajudant Joan Rubió.

Dia 16

- Mor l'escriptor Pere d'Alcántara Peña i Nicolau.

Dia 19

- L'Ajuntament de Palma desestima una proposició de la Federació de Societats Obreres per tal que destines una partida en els pressuposts i construir una casa del poble.

Dia 22

- Reunió a Es Mercadal de representants d'Alaior, Maó i Ciutadella per pal·liar la crisi de la indústria sabatera i evitar la seva desaparició. Es demana una reducció dels aranzels que graven la importació de matèries primeres.

Maig

Dia 1

- Inauguració d'un far al Port d'Andratx.

Dia 6

- Benedicció a Establiments d'una imatge dedicada a Santa Catalina Thomàs.

Dia 7

- L'inspector provincial de Sanitat insta als batles a preservar les condicions higièniques a les viles per tal d'evitar epidèmies.

Dia 8

- Gabriel Alomar obté als Jocs Florals de Barcelona el primer accèssit del premi Viola d'Or i Argent, per la seva composició Dins la Basílica.
- Competició columbofílica a Sóller.

Dia 16

- Parteix cap a Barcelona Lluís Martí per tal de representar als republicans mallorquins en un míting de Solidaritat Catalana.

Dia 18

- Augmenta el nombre de turistes estrangers que visiten Mallorca.

Dia 24

- La societat Foment Agrícola de Mallorca amb motiu de les noces del rei d'Espanya destina 1.500 pessetes per a tots els nins i nines que neixin el dia que es celebrin les noces.

Juny

Dia 1

- Míting de la Unió Republicana on es solidaritzen amb la Solidaritat Catalana.

Dia 9

- Reunió de la Junta Local de Reformes Socials on es multen amb 10 pessetes molts establiments de Son Anglada i Son Espanyol per infringir la Llei de Descans Dominical.

Dia 18

- Inauguració d'una Casa Bressol a l'Arraval de Santa Catalina ubicada al local de la Societat Mar i Terra.

Dia 20

- El metge Josep Mir Mir pronuncia una conferència al local del Cercle d'Obrers Catòlics de Palma per crear la institució benèfica La Gota de Llet.

Dia 23

- Bàndol del batle de Palma instant a què els conductors d'automòbils no sobrepassin els 28 Km per hora al casc urbà.

Dia 25

- Creació de la Societat Hípica Balear per tal d'organitzar concursos i carreres hípiques.

Juliol

Dia 1

- Inauguració a Palma de les escoles nocturnes per a al·lotes pobres del convent de religioses de Maria Reparadora.

Dia 2

- L'Ajuntament de Palma decideix la desaparició de tots els quioscos excepte els del Born, el del mercat de l'Olivar i el de Santa Catalina.

Dia 11

- La xifra de nins a la Casa Bressol de Santa Catalina ascendeix a 120.

Dia 18

- Antoni Albareda, propietari del Gran Hotel de Palma organitza un viatge de turistes catalans per tal de promocionar Mallorca.

Dia 20

- Gran concurrència a la pista de patinatge construïda a la pista del Veloz Sport Balear.

Agost

Dia 2

- El bisbe publica un edicte anunciant la venda en subhasta de l'oratori de Sant Antoni de Pàdua.

Dia 7

- Creació a Palma de l'entitat benèfica La Gota de Llet per facilitar llet esterilitzada a les mares que no puguin donar pit als seus fills.

Dia 25

- Arriba Palma l'escriptor espanyol Azorín i s'allotja al Gran Hotel.

Setembre

Dia 15

- La Joventut Republicana organitza una acadèmia de ball.

Dia 18

- Festa de l'Arbre a les escoles de Manacor.

Dia 19

- Creació a Sóller d'una fàbrica de caixes de fusta per a apotecaris de la mà d'Andreu Ramon.

Dia 20

- L'escriptor català Josep Carner visita Mallorca allotjant-se a la casa del també escriptor Llorenç Riber.

Dia 29

- La Societat Arqueològica Lul·liana convoca una reunió d'escriptors i editors per tractar sobre una exposició bibliogràfica annexa al Congrés Internacional de Llengua Catalana que s'ha de realitzar a Barcelona.

Octubre

Dia 9

- Antoni Mª Alcover parteix cap a Barcelona per tal de dirigir els preparatius del Congrés Internacional de Llengua Catalana.

Dia 18

- Signatura a Eivissa d'un contracte entre Abel Matutes i la Casa Juan Wencel i C. de Madrid per a la dotació d'electricitat a l'illa.

Dia 30

- El futbol comença a tenir acceptació a Palma. Tots els horabaixes el velòdrom del Tirador es mostra molt concorregut per part dels membres de dos equips.

Desembre

Dia 3

- Antoni Maria Massanet es nomenat bisbe de Segorbe, Castelló de la Plana.

Dia 8

- Festa de l'Arbre a Palma.

Dia 12

- Mor un contrabandista a la Punta de n'Amer a mans d'agents de l'Estat.

Dia 20

- Apareix un cadàver vora el coll d'en Rabassa. Es suposa que es tracta d'un veí de Son Espanyolet desaparegut feia temps.

1907

Gener

Dia 3

- Vaga dels treballadors de les obres del Ferrocarril de Sóller.

Dia 4

- Joan Ramis de Ayreflor és nomenat director del *Diario de Mallorca*.

Dia 5

- Inauguració del consultori de llet esterilitzada La Gota de Llet al Call de Palma.

Dia 10

- L'Ajuntament d'Eivissa vila, emet un informe favorable per a la instal·lació de l'electricitat al municipi.

Dia 13

- Creació a la parròquia de Sant Miquel de la capella musical Nostra Senyora de la Salut.

Dia 17

- L'Associació d'obriers de Sant Josep estableix una escola nocturna gratuïta per a adults.

Dia 18-19

- La premsa es fa ressò de la virulència de la pigota a Palma.

Dia 30

- L'Ajuntament intensifica la campanya de vacunació per tal de prevenir les conseqüències de la verola estacionada a Palma.

Febrer

Dia 2

- Antoni Rosselló, del Partit Conservador, és nomenat batle de Palma en substitució de Bernat Calbet.

Dia 5

- Arriba a Palma el nou governador civil Laureano Irazábal, natural de Biscaia.

Dia 7

- Vetllada Musical al local de la societat recreativa de caràcter progressista La Democràcia Balear.

Dia 8

- Onada de fred, vent i calabruix que ocasiona destrosses a diferents indrets de Menorca.

Dia 12

- Es detecten casos de pigota a Sa Pobla.

Dia 14

- Reunió al Cercle Monàrquic de Maó per tal de planificar la campanya que han de dur a terme els partits monàrquics coaligats amb motiu de les eleccions a diputats a Corts.

Dia 17

- Creació a Manacor de l'Ateneu Manacorens de la mà de destacats personatges de la vida industrial i comercial local.

Març

Dia 2

- La societat La Penya organitza un sopar en homenatge a Rubén Darío resident aleshores en el Terreno.

Dia 4

- Acte d'homenatge al Teatre Principal a Santiago Ramon i Cajal de la mà del Col·legi de metges.

Dia 16

- L'intel·lectual i polític mallorquí Gabriel Alomar publica a *La Última Hora* un article sobre la figura de Santiago Rusiñol amb motiu de l'arribada del pintor a Mallorca.

Abril

Dia 4

- L'Ajuntament de Palma dedica una sessió plenària a estudiar l'aplicació urgent de mesures sanitàries a la capital.

Dia 12

- Inauguració del cable telefònic entre Barcelona i Palma.

Dia 18

- El presbíter Bartomeu Font convida els periodistes de *La Almudaina* al seu domicili per donar-los a conèixer les activitats d'un grup d'esperantistes que s'hi reuneixen. Entre ells hi figuren Emili Lladó i el tinent d'artilleria Rabassa.

Dia 22

- Les eleccions a diputats a Corts donen la victòria a Mallorca al polític Antoni Maura.

Maig

Dia 1

- Llorenç Riber guanya la Flor Natural en els Jocs Florals de Barcelona amb l'obra *La Cabellera de Berenica*.

Dia 2

- La secció automobilista de la societat recreativa La Veda, de Mallorca, prepara una excursió de cotxes arreu de l'illa.

Dia 4

- Conferència al local del Cercle d'Obrers Catòlics de Palma del caputxí p. Barber sobre la qüestió obrera i la lluita de classes.

Dia 9

- Constitució a Maó de la Joventut Monàrquica.

Dia 10

- Amb motiu del naixement del fill del rei Alfons XII, nombroses poblacions realitzen actes d'homenatge.

Dia 14

- Reunió al Cercle Monàrquic de Maó de propietaris de finques rústiques per tal de constituir una mutualitat d'assegurança del ramat vacu.

Dia 19

- Tancament de les escoles de Felanitx per detectar-s'hi un brot de xarampió.

Juny

Dia 2

- Conferència a Eivissa de J. Maspons Camarassa, de la Federació Agrícola Catalana-Balear, instant als pagesos a la creació de Sindicats Agrícoles.

Dia 9

- Conferència al local de la societat La Democràcia Balear de la mà d'Antònia Mateu sobre l'esperanto.

Dia 21

- El Govern Civil aprova els estatuts de la societat cultural Centre Català.

Dia 22

- Publicació de l'obra de Benet Pons i Fàbregues *Guía de la administración municipal de Palma*.

Juliol

Dia 4

- Creació d'un grup esperantista a Palma i el primer president fou el prevere Bartomeu Fiol.

Dia 6

- Mítting al cafè Reñidero de la Plaça de l'Olivar instant al compliment de la Llei de descans dominical.

Dia 13

- Creació d'una cooperativa de consum per a llicenciats de l'exèrcit i l'armada.

Dia 18

- Arriba a Palma un creuer amb 318 turistes francesos i alemanys.

Dia 20

- Creació de la societat Esperantista Klubo Palma presidida pel metge Ariz García.

Dia 28

- Inauguració a Pollença de la primera fàbrica d'electricitat. Això permet a més realitzar funcions de cinema a l'aire lliure.

Agost

Dia 5

- La Creu Roja s'instal·la al Molinar.

Dia 14

- Mor el glossador manacorí Vicenç Santandreu de Son Garbeta.

Dia 22

- Informa la premsa que el Cinematògraf Truyol i el Teatre Líric es veuen molt concorreguts.

Dia 28

- El Govern Civil aprova els estatuts del Sindicat Agrícola de Lluçmajor.

Setembre

Dia 3

- Creació a Alaró de la Junta Local de Reformes Socials.

Dia 4

- La societat de forners El Primer de Maig denuncia a la Junta Local de Reformes Socials que a Palma no es respecta la Llei del descans dominical.

Dia 8

- En el local de la societat Joventut d'Unió Republicana es crea una acadèmia de ball els diumenges horabaixa.

Dia 9

- Creació d'una acadèmia de ball al local de les Joventuts d'Unió Republicana de La Soletat.

Dia 22

- El Teatre Líric realitza sessions de cinema per els nins de les escoles de Palma.

Octubre

Dia 1

- Als locals de La Unió Protectora Mercantil es reuneixen escrivans per tal de crear una associació professional. El prevere Andreu Pont redacta els estatuts.

Dia 20

- La societat Joventut Protectora del Treball organitza una acadèmia de ball.

Dia 22

- La societat mutualista La Defensora Sollerense lloga el local a un empresari per fer-hi cinema.

Desembre

Dia 2

- Antoni Mª Massanet Verd pren possessió com a bisbe de Segorbe a Castelló de la Plana.

1908

Gener

Dia 1

- La premsa es fa ressò de la concurrència a les sessions de cinema que es fan al pavelló Cinematogràfic d'Inca.

Dia 2

- Inici dels balls de màscares als locals de la Joventut Protectora del Treball.

Dia 5

- Inici dels balls de màscares a la Societat La Popular, ubicada a la plaça Major de Palma.

Dia 6

- A la plaça de La Soledat diferents veïns representen l'obra l'Adoració dels Reis Màgics.

Dia 12

- Inauguració d'un nou local del Cercle d'Obrers Catòlics a Alcúdia.

Dia 22

- Realització de vetllades teatrals a la societat mutualista La Obrera Mutua de La Soledat.

Febrer

Dia 2

- Inici dels balls de màscares al local de la societat La Marina de Santa Catalina.

Dia 7

- Els treballadors de les obres del Moll d'Eivissa es declaren en vaga.

Dia 13

- El Sindicat Obrer Catòlic de Sa Vileta crea una borsa de treball.

Dia 22

- El Cercle Mallorquí imparteix un curs d'esgrima.

Dia 26

- La secció d'esports i excursions de l'Ateneu Científic, Literari i Artístic de Maó ha acordat l'organització d'un campionat de futbol a Menorca.

Març

Dia 2

- Surt al carrer *El Anuario de Palma* de Miquel Capó a la llibreria d'Amengual i Muntaner.

Dia 8

- Balls de Pinyata als locals de l'Assistència Palmesana i la Joventut Protectora del Treball.

Dia 10

- Es troben molt avançades les obres per dotar l'electricitat al municipi d'Alaior.

Dia 15

- L'empresari del teatre del Cercle d'Obrers Catòlics marxa a Barcelona per adquirir un cinematògraf i instal·lar-lo al Cercle.

Dia 17

- Inauguració d'un cinematògraf a Montuïri.

Abril

Dia 4

- El Cercle d'Obrers Catòlics d'Inca ha instal·lat un cinematògraf.

Dia 5

- La societat eivissenca El Progrés, de Sant Josep, denuncia que la Guàrdia Civil realitza nombrosos escorcolls al local de la Societat.

Dia 23

- Creació a Lluçmajor de la societat anònima El Porvenir per a la construcció d'una fàbrica de gas.

Maig

Dia 3

- Inauguració d'un laboratori biològic-marítim a Portopí.

Dia 4

- Explosió d'un petard a la Vicaria d'Es Capdellà.

Dia 15

- Acte de col·locació de la primera pedra per a la construcció d'un camp d'esports per a la societat de Seglars Catòlics.

Dia 18

- Creació d'una secció excursionista a la societat Assistència Palmesana.

Dia 22

- Inauguració d'un menjador i guarderia pública per a infants a la plaça de Josep Maria Quadrado de Palma.

Dia 28

- Inauguració d'un teatre a l'aire lliure a l'Arraval de Santa Catalina.

Juny

Dia 5

- La Junta Local de Reformes Socials demana a la Batlia de Palma que prengui mesures per evitar que els al·lots estirin carretons per considerar-se un feina massa feixuga.

Dia 10

- El Centre de Cultura de Santanyí realitza una vetllada poètica adreçada a les senyoretetes de la vila.

Dia 17

- Creació a Alaior d'un Cercle Monàrquic.

Juliol

Dia 1

- Inauguració de l'enllumenat públic a Alaior.

Dia 3

- Inauguració a Palma d'una fàbrica que enllauna llet propietat de la família Orlandís.

Dia 7

- Creació al Casino del Consell de Maó d'una secció cultural de la mà de Jeroni Massanet i José Pérez de Acevedo, entre d'altres.

Dia 8

- L'organització benèfico-social La Gota de Llet reparteix roba entre els infants pobres de Palma.

Dia 18

- El Cercle de Belles Arts destina 445 pessetes com a socors pels damnificats d'unes inundacions produïdes a Sant Llorenç d'Es Cardassar.

Dia 31

- Els treballadors de les obres de construcció del ferrocarril de Sóller es declaren en vaga reivindicant una jornada de vuit hores diàries.

Agost

Dia 1

- Creació de la societat El Descans Dominical d'oficials barbers.

Dia 4

- Inauguració d'una fàbrica de conserves al carrer de Sant Martí de Palma propietat de la família Roca.

Dia 9

- L'Ajuntament de Palma inicia una campanya en contra de l'adulteració d'aliments.

Dia 23

- Al teatre Jovellanos de Palma es realitza un acte d'homenatge a l'actor còmic Mateu Vaquer.

Dia 28

- Inauguració de l'electricitat a Porreres.

Dia 30

- Es crea la Congregació Mariana al nucli de Pòrtol-Marratxí. El mateix dia s'inaugura l'Escola Nocturna de la Congregació.

Octubre

Dia 8

- Creació del Sindicat Agrícola de Mallorca, de caràcter catòlic, ubicat al carrer d'en Rubí de Palma.

Novembre

Dia 1

- Creació de la Caixa Rural de Santanyí amb 318 associats.
- Inauguració a Alaior de la societat recreativa Trenta de Febrer.
- Conferència del regidor de l'Ajuntament de Palma, Lluís Martí al local de La Protectora sobre l'aigua de la Font de la Vila. Martí propugnà la propietat pública de l'aigua.

Dia 8

- La Societat Veloz Sport Balear organitzarà el primer campionat de Futbol de les Balears.

Dia 16

- La Societat Assistència Palmesana ha creat una secció de ciclisme.

Desembre

Dia 7

- Inauguració a Manacor del teatre Centre de Varietats.

Dia 13

- Inici del Campionat de futbol de les Balears que es realitza al camp del Tirador propietat de la societat Veloz Sport Balear amb la participació de quatre equips mallorquins i un de Menorca.

1909

Gener

Dia 5

- Aparició de la publicació Boletín Obrero del Cercle d'Obrers Catòlics de Palma. Es tracta d'una iniciativa dels membres de la Cooperativa de Consum del Cercle.

Febrer

Dia 1

- Inauguració a Sóller del cinematògraf Foment Catòlic propietat de la Congregació Mariana de la localitat.

Dia 5

- L'equip de futbol El Maonés es proclama campió de Balears del campionat organitzat pel Veloz Sport Balear.

Dia 9

- Creació de la Caixa Rural de Costitx.

Dia 19

- Festa a Bunyola en homenatge a l'escriptor i pintor català Santiago Rusiñol.

Dia 28

- Inauguració a Lluçmajor de la fàbrica de gas El Porvenir.

Març

Dia 1

- Conferència de Joan Alcover sobre el Regionalisme al local del Centre Catòlic de Palma.

Dia 4

- Es presenta el projecte d'una línia de ferrocarril entre Palma i Lluçmajor.

Dia 23

- Conferència d'Andreu Pont a Sa Pobla sobre el sindicalisme agrícola d'inspiració catòlica.

Abril

Dia 1

- Creació de la societat regionalista L'Espurna de la mà dels intel·lectuals Llorenç Riber, Gabriel Ferrà i Albert Iglesias entre d'altres. Joan Alcover és elegit president honorari.

Dia 9

- Arriba a Palma un equip argelià de futbol per tal de disputar un partit amb l'equip de Veloz Sport Balear. L'equip africà està compost per estudiants de medicina.

Juny

Dia 1

- Conferència del p. Pere Joan Cerdà a Inca per parlar de la creació d'una caixa rural al Cercle d'Obrers Catòlics.

Dia 2

- Arriba a Sóller una secció topogràfica de l'Exèrcit per a realitzar un mapa de Mallorca.

Dia 16

- Són multats amb 75 pessetes pel Govern Civil dos enamorats per escàndol en la via pública. Els dos joves es besaren en públic, la qual cosa era objecte de sanció.

Dia 27

- Inici de la Setmana Esportiva organitzada pel Foment de Turisme. Durant set dies es realitzaran multitud de proves atlètiques, ciclistes, etc., així com actes culturals i religiosos.

Juliol

Dia 8-13

- Congrés Regional de les Congregacions Marianes de les Balears.

Agost

Dia 8

- Amb motiu del X aniversari de la societat Unió Protectora Mercantil els seus membres realitzen una excursió al Castell d'Alaró.

Dia 14

- La Creu Roja de Maó organitza una subscripció popular per socórrer les famílies dels militars que participen en la Guerra del Marroc.

Dia 24

- Conferència pedagògica a l'Ajuntament d'Inca d'Andreu Morey i Amengual, inspector d'educació, sobre càlcul mental.

Setembre

Dia 2

- Arriba a Palma el príncep Albert de Mònaco per visitar l'illa.

Dia 4

- Després d'una sèrie de reformes obre les portes el cinema de La Protectora amb nova i moderna maquinària de projecció.

Dia 9

- Un cafè d'Esporles i dos de Sóller són multats pel Govern Civil amb 75 pessetes per jugar-hi a jocs prohibits.

Dia 16

- El Cercle d'Obrers Catòlics de Palma realitza un curs obert a tothom amb sessions de dret, religió, aritmètica, higienisme, etc. La premsa ho anuncia com el precedent d'una futura universitat popular.

Octubre

Dia 2

- L'Ateneu Obrer de Maó organitza un festival literari i musical a benefici dels soldats desplaçats a la Guerra del Marroc.

Dia 3

- La Joventut Instructiva realitza una festa escolar amb el repartiment de premis per els alumnes més destacats de les escoles de Palma.

Dia 10

- Mn. Andreu Pont i Llodrà és cessat com a director de la *Gaceta de Mallorca*. El sector més integrista de l'Església s'oposà a la línia marcadament social d'aquest.

Dia 20

- Àngel Fernández Caro és nomenat Governador Civil de Balears. Fernández Caro és natural d'Alacant i pertany al Partit Liberal.

Novembre

Dia 7

- Inici de les obres per a la construcció d'una plaça de toros a Inca.

Dia 24

- Vetllada musical al local de la Congregació Mariana de Sa Pobla.

Dia 27 al 4 de Desembre

- Es celebra a Barcelona la Cinquena Setmana Social. Hi participa Pont i Llodrà amb una conferència titulada *La Acción Social de los Volksvereine en su lucha contra el socialismo y el fomento de la Acción Social Católica*.

1910

Gener

Dia 1

- Nomenament del tipògraf Bartomeu Frau Llinàs com a president de la Cooperativa Social Obrera de la Casa del Poble de Palma.

Dia 2

- Conferència de Benet Pons i Fàbregues al local de la Cambra de Comerç sobre la construcció de cases barates per a obrers.
- Inauguració de la Cooperativa Social Obrera de la Casa del Poble de Palma.

Dia 25

- Creació a la Casa del Poble d'un grup artístic socialista.

Febrer

Dia 11

- La Unió Republicana commemora el XXXVII aniversari de la proclamació de la I República Espanyola amb un sopar al que hi assisteixen cent cinquanta membres i simpatitzants.

Dia 25

- Vaga dels treballadors d'un taller de sabates de Palma. S'organitza una subscripció per a crear una caixa de resistència i s'arreglen 248 pessetes.

Març

Dia 15

- En el Casino Republicà de l'Araval de Santa Catalina, Francesc Quijada Martí és nomenat president del partit.

Dia 23

- La Cooperativa de Consum del Cercle d'Obrers Catòlics de Palma constitueix una caixa d'estalvis.

Abril

Dia 8

- Organització de diversos actes propagandístics al Cercle d'Obrers Catòlics de Palma en la campanya que es realitza d'oposició a les escoles laiques.

Dia 9

- Conferència de l'obrer i polític del Partit Socialista Sebastià Crespí a la Casa del Poble de Palma per donar suport a la creació d'escoles laiques.

Maig

Dia 16

- El cafè Can Costa de Pòrtol és l'escenari del míting del Partit Conservador de la mà del regidor local Rafel Jaume amb motiu de les eleccions a diputats a Corts.

Dia 19

- El cometa *Halley* passa prop de la Terra generant-se enorme expectació donat que n'hi ha que auguren la successió de tota una sèrie de desgràcies.

Dia 20

- Mor a Palma Antoni Vilallonga Pérez, històric republicà a l'edat de 90 anys.

Dia 21

- Creació a Alaró d'una societat obrera de resistència d'oficis diversos.

Juliol

Dia 1

- Inauguració de la II Setmana Esportiva amb la realització de multitud d'actes esportius i culturals. Aquest esdeveniment rep les crítiques dels socialistes per considerar-ho tan sols un entreteniment burgès.

Dia 10

- Manifestació catòlica a Palma per protestar contra l'article 11è de la Constitució promulgada pel govern de Canalejas sobre la llibertat de culte.

Dia 24

- Manifestació a Palma organitzada per la Conjunció Republicano-Socialista per reivindicar la llibertat de culte.

Dia 30

- L'Ajuntament de Santa Margalida extrema les precaucions per evitar les epidèmies a causa de la proliferació de basses d'aigua bruta al terme.

Agost

Dia 3

- Naufragi d'un llaüt a la badia de Palma amb la mort de quatre pescadors.

Dia 6

- Creació de la Cooperativa de Consum El Maná a Alaró.

Dia 20

- La Cooperativa Social Obrera de Palma reparteix per primer cop beneficis entre els consumidors dels seus productes.

Dia 23

- Polèmica a Felanitx entre els partidaris de l'escola obrera de la societat de resistència local i els partidaris de les escoles confessionals.

Setembre

Dia 2

- Mort de l'històric socialista Sebastià Crespí.

Octubre

Dia 10

- S'informa d'un moviment revolucionari a Portugal i la proclamació de la República. A conseqüència d'aquest aixecament desterren al rei Manuel i ascendeix al poder el president Teófilo Braga.

Dia 16

- Desembarca a Palma en el creuer *Elna*, el príncep Humbert de Savoia.

Dia 19

- S'obren els grans magatzems *Bon Marché* a la plaça del Mercat de Palma.

Dia 27

- Apareixen comentaris a la premsa sobre la retirada política d'Antoni Maura.
- Arriba l'Arxiduc Lluís Salvador d'Àustria a Palma, procedent de Barcelona. Es dirigeix a la possessió de Miramar per passar-hi un temps.

Novembre

Dia 17

- S'anuncia la mort del novel·lista rus León Tolstoi.

- Al pla de reformes per 1911 del Ministeri de Foment s'han inclòs les obres de construcció d'un pont sobre el torrent Gros, situat a la carretera Palma-Manacor.

Desembre

Dia 3

- Aparició de la guia titulada *Indicaciones a los que visitan Miramar del Archiduque Luís Salvador de Austria o Guia Histórico-Descriptiva de Valldemossa y Miramar de Coloma Rosselló Sans*.

Dia 30

- Al Bolletí Oficial apareix l'anunci de la subhasta de les obres d'enderrocament de la Porta de Jesús, la cortina situada entre els baluards de Jesús i Sitjar, de la part del baluard de la plaça de toros, obertura d'un pas de sortida de la Porta del Camp i altres de la muralla de Palma.

Dia 31

- L'Ajuntament de Palma celebra una sessió per declarar fills il·lustres de Palma a Pere d'Alcántara Penya i l'Arxiduc Lluís Salvador d'Àustria.

1911

Gener

Dia 29 i 31

- La pianista polaca Wanda Landowska ofereix, al Teatre Principal, dos concerts. L'artista és una entusiasta de la música de Chopin.

Dia 31

- Motí a la Casa de la Misericòrdia. Alguns joves interns es revolten, davant la negativa de la direcció a autoritzar-los a treballar fora de la institució, d'acord amb el reglament que estableix que els expòsits han d'haver complert els 23 anys per

poder fer-ho. El president de la Diputació, acompanyat d'una parella de la guàrdia civil, aconsegueix restablir l'ordre.

Febrer

- Es produeix la suspensió de pagaments del Banc de Maó, com a conseqüència de la fallida del seu principal deutor: La Societat anglo-espanyola de motors i gasògens. Aquest fet desferma una crisi de tot el sector financer de Menorca.

Dia 3

- S'inaugura en el Cercle de Belles Arts una exposició antològica del pintor Ricardo Ankerman (1842-1907). L'obra del qual es pot qualificar de realista amb influències romàntiques.

Dia 7

- Es celebra al Casino Republicà una assemblea de treballadors de la manufactura del cuir, on es decideix donar per acabada la vaga, que s'havia perllongada durant catorze setmanes. Els obrers no aconsegueixen que s'implanti la jornada de 9 hores.

Març

- Els clients dels bancs de Menorca, que fins aleshores, havien acceptat els bitllets de banc emesos per les pròpies entitats financeres locals i que circulaven com a moneda de canvi en les transaccions comercials, exigeixen operar únicament en moneda de l'Estat.

Abril

Dia 9

- El Ministeri de Foment aprova el projecte de construcció de la línia fèrria que enllaçarà Inca amb Pollença i Alcúdia, amb un ramal que arribarà a Sa Pobla.

Dia 12

- El pintor Santiago Rusiñol dóna per acabada la seva estada a Valldemossa, on els paisatges d'aquesta localitat li han inspirat diverses obres pictòriques.

Dia 21

- Gabriel Alomar publica la seva obra poètica *La Columna de Foc*. Treball sota l'influx dels corrents modernistes i que segueix els principis formals i temàtics de l'escola parnassiana i del simbolisme.

Dia 29

- El president de la Diputació Provincial Antoni Barceló inaugura el primer pavelló, ubicat en el preu de Jesús, del que serà el futur Hospital Psiquiàtric, segons el projecte de l'arquitecte Guillem Reynés.

Maig

Dia 12

- És elegit Mariano Zaforteza Crespí de Valldaura com a nou cap dels tradicionalistes, en substitució del desaparegut Felip Villalonga Mir.

Juny

Dia 23

- L'Ajuntament de Palma dicta una sèrie de mesures preventives contra el còlera, davant les notícies que arriben de diferents poblacions europees, segons les quals la epidèmia està progressant.

Juliol

Dia 6

- Esdevé la suspensió de pagaments de l'entitat financera Foment Agrícola de Ciutadella, com a conseqüència de la crisi financera que afecta Menorca.

Dia 12

- Comença la vaga d'obrers de la construcció. Els treballadors estan en desacord amb les taules de classificació professional i amb les retribucions salarials. Mil dos-cents treballadors són convocats a la vaga per La Sociedad de Albañiles.

Agost

- Es funda el Banc de Menorca amb capital de la Banca Arnús, amb un capital social de 1.500.000 pessetes. Francesc Cambó, com a directiu de la Banca Arnús, intervé en l'operació de constitució.

Dia 24

- El batle de Palma, Nicolau Alemany, rep la notificació del ministre de Guerra on se li comunica haver resolt favorablement la sol·licitud, formulada per l'ajuntament, per convertir el passeig de Sagrera en passeig permanent.

Novembre

Dia 12

- A les eleccions municipals, a la ciutat de Palma, són elegits: vuit regidors conservadors; sis liberals i tres republicans.

1912

Gener

- Conclouen les obres d'ampliació del port d'Eivissa, d'acord amb el projecte redactat el 1882.
- Es publica a Menorca la revista Llum Nova de caràcter regionalista, dirigida per Andreu Ferrer Ginard.

Dia 1

- L'Ajuntament de Palma proclama fill il·lustre al músic Miquel Marquès.

Dia 14

- Amb la mediació del governador es posa fi a la vaga de forners, que havia durat una setmana. L'acord estableix una jornada laboral d'11 hores.

Dia 25

- Es celebra la junta de creditors del Banc de Maó per liquidar la societat.

Dia 30

- Segons les dades publicades per la Direcció General de l'Institut Geogràfic i d'Estadística la població de les Balears és de 325.703 habitants.

Febrer

- S'organitzen tot un seguit d'actes culturals i benèfics per recaptar fons per ajudar als soldats mallorquins ferits a la guerra del Marroc.

Dia 26

- Durant la nit, i sense la corresponent autorització municipal, s'enderroca la porta de Santa Margalida, situada al carrer de Sant Miquel, que havia estat declarada, amb anterioritat, Monument Històric Nacional. El jutge del districte de la Llonja obre diligències, a instàncies del batle Antoni Pou.

Març

Dia 14

- Per iniciativa del Sindicat Agrícola es funda El Banco Agrícola, amb un capital nominal de 500.000 pessetes. La seva activitat primordial serà facilitar crèdits als pagesos.

Dia 15

- Augmenta el nombre d'afectats per les febres tifoides. A Palma 21 persones han mort a causa de la malaltia.

Dia 30

- Acaben les obres del nou quarter d'artilleria, situat en el barri de Sant Pere. L'edifici ocupa una superfície de 600 m². Les obres han estat dirigides per Ricardo Echevarría que ha seguit els plànols del capità d'enginyers Miquel Domenge.

Abril

Dia 16

- S'inaugura la línia fèrria que uneix la localitat de Sóller amb Palma que ha construït la Companyia del Ferrocarril Palma-Sóller S.A. El gerent de la qual és Jeroni Estades. L'autor i director del projecte ha estat l'enginyer Pere Garau.

Dia 21

- Els sabaters inicien una vaga per reivindicar un augment del 10% en els seus salaris. Llorenç Bisbal és el líder de la mobilització. Els vaguistes organitzen una cursa de braus per obtenir fons pel sosteniment de la vaga.

Juny

Dia 12

- Es desconvoca la vaga sense que els sabaters hagin aconseguit els objectius que s'havien fixat a l'inici del conflicte.

Dia 20

- Comencen les obres d'enderrocament de la porta de Jesús, de l'antiga muralla, per tal de comunicar àmpliament Les Rambles amb l'Eixample.

Juliol

Dia 4

- El diputat republicà, Frederic Llansó, pel districte de Menorca, presenta davant el Congrés de Diputats un projecte de divisió administrativa de l'arxipèlag balear, seguint el model aplicat a Tenerife i Las Palmas.

Dia 23

- El general Pereyra, diputat per Eivissa, s'adhereix a la proposta de descentralització feta pel seu homòleg menorquí.

Agost

Dia 28

- Joan March s'adjudica la subhasta de la concessió de la línia de ferrocarril secundària: Inca – Selva – Campanet - Sa Pobla – Pollença - Alcúdia.

Setembre

Dia 5

- Santiago Rusiñol, acompanyat de Joan Costa, *Picador*, director de la sala d'exposicions Galeries Costa, centre de la vida artística de Palma, visita Eivissa on realitza diversos esbossos del paisatge local.

Octubre

Dia 7

- Les autoritats sanitàries fan públic un estudi, segons el qual s'han registrat, durant els primers nou mesos de l'any, a les Illes Balears, 307 morts a causa de la tuberculosi.

Dia 24

- Tots els batles de les Illes subscriuen un document en el qual sol·liciten al Govern la supressió de l'impost de consums.

Dia 31

- El diari *La Almudaina* compleix el 25 aniversari de la seva publicació. El seu fundador fou Joan Lluís Oliver. Des de 1905 la propietat del diari passà a mans del seu hereu: Miquel del Sants Oliver, periodista i escriptor.

Desembre

Dia 3

- Joan March cedeix la concessió de la línia fèrria secundària: Inca – Pollença – Alcúdia, a la companyia madrilenya: Ferrocarrils del Nord de Mallorca.

1913

Gener

- Esdevé l'escissió dels conservadors en dues faccions: els seguidors d'Eduardo Dato i els partidaris d'Antoni Maura. A Mallorca, Manel Guasp encapçalarà el grup maurista i el conservador serà dirigit per Josep Socias.

Dia 18

- El vapor correu, de la companyia La Isleña; el *Mallorca*, provinent d'Alacant, embarranca davant les costes de Santa Eulàlia d'Eivissa. No es produeixen ferits entre la tripulació i els viatgers. El vaixell sofreix danys irreparables.

Febrer

Dia 7

- Esclata una vaga general d'obrers de la construcció, davant la negativa dels promotors d'obres de contractar únicament afiliats a la societat obrera del gremi.

Marc

Dia 9

- Eleccions a diputats provincials. Pel districte de Mallorca els conservadors obtenen tres diputats. La coalició liberal-republicana-carlista n'aconsegueix un, l'advocat Lluís Alemany. A Eivissa els liberals obtenen un triomf absolut i són elegits els seus quatre candidats.

Maig

Dia 12

- S'inicia la volta ciclista a Mallorca, organitzada per Miquel Mesquida, president de la societat: El Pedal, de Manacor.

Dia 19

- Mor l'actor i cantant d'òpera Francesc Mateu "Uetam". En el decurs de la seva carrera artística actuà als principals teatres d'Espanya i Europa. Havia debutat el 1871 amb l'obra *Linda de Chamonix*.

Juny

Dia 8

- *La Gaceta* publica la Reial Ordre, per la qual s'atorga a la Companyia de Ferrocarrils de Mallorca, la concessió de la construcció de la línia fèrria Palma – Santanyí.

Dia 14

- El rei Alfons XIII concedeix el Toisón d'Or al general Valerià Weyler, pels seus mèrits militars.

Juliol

Dies 8 al 19

- La infanta Isabel de Borbó realitza una visita oficial a les tres illes. Inaugura l'escala d'honor de l'Ajuntament de Palma i col·loca la primera pedra del futur monument a Jaume I. S'ha rodat una

pel·lícula de les seves activitats en el decurs del viatge, que s'exhibirà al Teatre Principal.

Agost

Dia 12

- L'Ajuntament de Palma aconsegueix que el Ministeri de Foment dicti un RO declarant d'utilitat pública la Font de la Vila. L'Ajuntament engega un emprèstid de dos milions al 5%, per tal de disposar de numerari per emprendre les obres de canalització i per pagar les indemnitzacions al Sindicat de Regants.

Octubre

Dia 4

- S'inaugura el tramvia elèctric que uneix la localitat de Sóller amb el Port.

Novembre

Dia 9

- A les eleccions municipals a Palma són elegits un total de 18 regidors: 10 conservadors; 4 liberals; 3 reformistes i 1 tradicionalista.

Dia 27

- Els treballadors de la indústria del calçat de Menorca es manifesten per demanar al Govern que acordi excepcions a l'exportació de sabates, a fi de pal·liar els efectes de la crisi que ateny al sector.

Desembre

Dia 31

- L'Ajuntament de Palma declara fill il·lustre de la ciutat l'actor i cantant d'òpera Francesc Mateu "Uetam".

1914

Gener

Dia 6

- Segons la informació de *El Boletín de Estadística* de Palma, la ciutat té una població de 67.544 habitants.

Dia 25

- Es crea un consorci que agrupa les societats elèctriques existents per combatre la competència de futures noves companyies.

Febrer

Dia 18

- L'empresa Milano Film envia a Mallorca un operador de cinema per filmar els paisatges i indrets pintorescs. La pel·lícula formarà part d'una sèrie titulada *Por la España pintoresca*.

Març

Dia 5

- S'inicien les obres del monument a Jaume I el Conqueridor, sota la direcció de l'escultor Ferran, que s'ubicarà a la plaça de Joanot Colom, l'actual plaça d'Espanya.

Dia 8

- A les eleccions legislatives, s'aplica l'article 29 de la Llei Electoral que establia la proclamació com a diputats de tots els candidats, quan el nombre d'aquests era igual al nombre a elegir, són proclamats diputats els conservadors comte de Sallent i Josep Socias; els mauristes, Eusebi Estada i Antoni Maura; i el candidat liberal Alexandre Rosselló.

Dia 22

- Es reuneixen a la Diputació Provincial els compromissaris per escollir els nous senadors. Són elegits: Pedro Cotoner Verí, marquès de la Sènia; Juan Antonio Martín Nebot, marquès de

Linares i Juan José de Olives Magarda, tots ells adscrits al conservadurisme-maurista.

Abril

Dia 19 al 25

- Es celebra a Palma el I Congrés de Pediatria de l'Estat, amb l'assistència de destacats especialistes d'arreu de l'Estat. A les conclusions es demana que es dicti una llei que permeti a les dones treballadores gaudir d'una baixa laboral per maternitat, durant els 9 mesos de gestació i les 5 setmanes següents al naixement del nadó.

Maig

Dia 6 al 24

- Vaga general del transport marítim. Els oficials i tripulacions de la companyia de navilis La Isleña, s'adhereixen a la convocatòria estatal. Les reivindicacions tenen un component essencialment econòmic. Davant els problemes en els subministraments es militaritza el servei.

Juliol

Dia 3

- Es constitueix la societat Tramvies Elèctrics de Palma. El polític conservador Josep Socias és elegit president del Consell d'Administració.

Dia 11

- Es publica a Barcelona, de l'autor Miquel dels Sants Oliver, l'obra de crítica històrica *Los españoles en la Revolución Francesa*.

Agost-Setembre

- Arriben al port de Palma nombrosos refugiats mallorquins que fugen dels espants de la guerra europea.

Agost

- Els fabricants de moneders de plata de Menorca, a causa de la guerra, deixen d'exportar envers els mercats italià, francès i alemany, que fins aleshores eren els seus principals clients. Aquesta circumstància, juntament amb la dificultat per fer-se amb les primeres matèries col·lapsen la producció.

Dia 4

- El governador seguint les directrius marcades pel ministre d'Estat, ordena als batles i Guàrdia Civil que romanguin vigilants a fi que tots els ciutadans respectin els principis de la neutralitat, decretada pel Govern que presideix Eduardo Dato. Així mateix queden prohibides qualsevol manifestació en contra o a favor dels estats bel·ligerants.

Setembre

- La I Guerra Mundial provoca, en els seus inicis, una crisi industrial que genera atur. El batle de Palma resol prosseguir l'enderrocament de les muralles a fi de crear nous llocs de feina.

Dia 5

- Gabriel Oliver es proclama campió d'Espanya de ciclisme en la modalitat de velocitat. Les proves se celebren en el velòdrom de Tirador de Palma.

Dia 23

- El Ministeri de Foment atorga la concessió de les obres de la carretera Esporles–Valldemossa a fi d'ajudar a resoldre la crisi de treball.

Octubre

- Arriben de França importants comandes pels fabricants de sabates de Palma i Sóller circumstància que minvarà els efectes de la crisi en el sector.

Dia 1

- El vice-president de la Diputació Provincial, Ferran Pou confirma l'afusellament de cinc mallorquins a la ciutat de Lieja, per les forces d'ocupació alemanyes. Entre les víctimes hi figuren Jaume i Antoni Oliver, originaris de Sóller.

Dia 8

- La societat: Esperantista Klubo Palma amplia el nombre de classes d'esperanto per atendre la creixent demanda.

Dia 20

- El governador civil, dins el programa de foment del treball, comunica que s'han fet les dotacions pertinents per iniciar les obres de les carreteres de Cala Salines al cap de Formentera a l'illa de Formentera, i la que enllaçarà Sant Miquel amb Sant Carles d'Eivissa.

Desembre

Dia 1

- Els representants a Corts per Mallorca demanen al Govern que concedeixi una zona franca per a Palma. El Consell Provincial de Foment recolza la iniciativa.

Dia 19

- L'Ajuntament de Palma encarrega a l'escultor Noel Clarasó la realització de l'estàtua de Jaume I i, per reiterats incompliments, trenca el contracte amb l'escultor Ferran, guanyador del concurs.

1915

Gener

- Es deixà de publicar a Maó el setmanari *El Porvenir Obrero*, d'ideologia anarquista que dirigia Joan Mir.

Febrer

Dia 23

- Mor el bisbe Pere Joan Campins, pròxim a les tesis regionalistes. Havia estat nomenat bisbe de Palma el 1898. Sota el seu mandat s'iniciaren les reformes de la Seu i del monestir de Lluc, obres dirigides respectivament pels arquitectes modernistes Antoni Gaudí i Joan Rubió. Donà suport a la creació de les Caixes Rurals.

Març

Dia 23

- El Ministeri de Foment aprova el projecte de la línia fèrria entre Manacor i Artà, presentat per la companyia Ferrocarrils de Mallorca. Rafel Blanes, directiu de la societat, ha estat l'impulsor d'aquest projecte.

Abril

Dia 16

- El comte de Romanones efectua una visita a diverses localitats de Mallorca. El comte és acompanyat en el seu recorregut pel cap del liberalisme local Bernat Amer i pel diputat Alexandre Rosselló. A Palma, se celebren diferents actes d'homenatge al polític liberal.

Dia 20

- El comte de Romanones i el seu seguici visiten el poble de Santa Margalida, on són complimentats a la casa de Joan March Estelrich, pare de Joan March Ordinas, cap dels liberals a la vila.

Maig

Dia 8

- Comencen les accions contra el governador Martínez de Campos. La protesta se substància mitjançant xiulades i amb l'emissió de sons produïts per instruments de vent que fan sonar els

descontents, des dels terrats o enfilats a les teulades i en manifestacions al carrer. Les causes de la reprovació popular són: la política repressiva del governador durant els "darrers dies" i la sistemàtica persecució dels jocs de cartes. També existeix un component polític en la protesta orquestrada pels mauristes, contraris al nomenament, fet pel governador, d'Antoni Barceló com a cap de la Junta del Port, malgrat l'oposició de la majoria de membres de la Junta.

Dia 9 al 18

- Continuen les xiulades i manifestacions contra el governador que són reprimides per la Guàrdia Civil. Es produeixen detencions, i molts dels detinguts són empresonats i passen a disposició judicial. La Reial Societat La Veda, de la qual n'era soci Manel Salas, destacat maurista, es clausurada a causa del suport que donen els seus socis a la protesta.

Juny

Dia 29

- S'inaugura a Palma l'Institut d'Estudis Superiors de la Dona, l'objectiu primordial serà instruir i proporcionar a les futures mares els coneixements necessaris per desenvolupar la seva missió de manera satisfactòria, segons els patrons socials vigents. S'impartiran coneixements de puericultura, fisiologia i economia domèstica.

Juliol

- Es celebren diferents actes culturals i religiosos en commemoració del VI centenari del naixement de Ramon Llull.

Octubre

Dia 12

- Mor l'Arxiduc Lluís Salvador d'Àustria (1874-1915), fill del gran duc Leopold II de Toscana, consanguini de la família reial Habsburg–Lorena que regna a l'Imperi Austriac. El 1867 realitzà el seu primer viatge a Mallorca. Autor de l'obra *Die Balearen*, es convertí en el principal propietari de finques rústiques dels termes de Valldemossa i Deià

Novembre

Dia 14

- Eleccions municipals. La coalició formada pels mauristes i pels seguidors del liberal García Prieto i pel reformista dissident, Bernat Obrador, pateix una severa derrota a l'Ajuntament de Palma davant l'aliança conservadora–liberal–reformista i tradicionalista. Els mauristes aconseguixen 5 regidors per 14 els seus adversaris.

Dia 17

- Conclouen les obres de construcció dels edificis de l'Institut General i Tècnic, l'Escola de Comerç i l'Escola d'Arts Industrials. Bastits a l'Eixampla, en un extens solar situat entre La Riera i la via Alemanya.

Desembre

Dia 6

- L'agrupació socialista de Palma celebra un míting pro-subsistències. Llorenç Bisbal exigeix a les autoritats que adoptin mesures per frenar l'encariment dels aliments i del carbó. També demana que es dugui a terme un pla d'obres públiques a fi de reduir el nombre d'aturats.

Dia 15

- S'inicien les obres de reforma del palau de l'Almudaina, a iniciativa d'Enric Sureda, administrador del Reial Patrimoni.

1916

Gener

- El diari l'*Aurora* publica la novel·la curta d'Antoni Mª Alcover, *N'Arnau*, de caire costumista i moralitzant.
- Es crea, sota l'impuls de l'Ateneu de Maó, l'Orquestra del grup Filharmònic de l'Ateneu. És l'agrupació instrumental més antiga de les Illes Balears.
- Es funda la societat esportiva Alfons XIII, titular de l'equip de futbol que a l'any 1931 es transformarà en el Club Esportiu Mallorca.

Dia 13

- S'agreuja la crisi obrera a causa de l'atur i de les constants pujades de preus dels productes bàsics. Un nombrós grup d'aturats es concentra davant Govern Civil, mentre el president de les Societats Obreres sol·licita al governador que els aturats puguin demanar almoïna pels carrers de ciutat, mentre duri la seva actual situació laboral.

Dia 20

- El vaixell francès *Fournal* degut a una forta tempesta, embarranca a les proximitats de Maó. El vaixell es dirigia al port de Sète, carregat de bocois de vi.

Març

Dia 10

- El diputat liberal per Mallorca, Alexandre Rosselló, es nomenat governador de Madrid.

Dia 13

- Les Societats Obreres aconsegueixen reunir quatre mil persones en un míting pro-subsistències i contra l'atur. Els oradors reclamen a les autoritats que adoptin mesures dràstiques per frenar les exportacions legals i el contraban.

Dia 17

- Té lloc en el Patronat Obrer una reunió, a la qual hi assisteixen el governador civil i el president de la Diputació per tractar el problema de la fam. S'acorda l'obertura de menjadors públics perquè els més desfavorits puguin alimentar-se.

Dia 25

- S'inaugura el nou camp de futbol, del Club Esportiu Alfons XIII, situat a la zona anomenada Bons Aires, pròxima al que en el futur seria el carrer del general Riera.

Abril

Dia 9

- A les eleccions generals són elegits: Antoni Maura, els liberals, Alexandre Rosselló i Valerià Weyler i els conservadors Josep Socias i el comte de Sallent.

Dia 24

- Els compromissaris, reunits a la Diputació Provincial, elegeixen senadors de la província, el marquès de la Sènia, conservador; Bernat Amer, liberal i Jeroni Pou, reformista.

Maig

Dia 21

- La guerra submarina s'atraca a les costes de les Balears. El veler francès *Myosotis* es enfonsat per un submergible austríac, devers cinquanta milles del cap de Formentor. La tripulació fou obligada a abandonar la nau, abans d'ésser canonejada pel submarí.

Dia 24

- El vaixell noruec *Tjomo* és bombardejat i enfonsat per un submarí austriac, a l'indret del cap de Formentor. La tripulació arriba, hores després de la peripècia, al port d'Alcúdia.
- El governador civil rep un telegrama del batle d'Alcúdia, en el qual se l'informa que s'ha detectat la presència, en aigües pròximes del cap Ferrutx, d'un submarí alemany.

Juny

Dia 5

- El senador Allendesalazar, des de la tribuna de la Cambra Alta, acusa Joan March d'ésser el principal contrabandista de tabac de l'Estat.

Dia 18

- El cap de la Guàrdia Civil de Sóller informa al governador de l'arribada dels naufrags al port, membres de la tripulació del vaixell francès *France et Russie* atacat per un submarí alemany a cinquanta milles de la costa.

Dia 25

- El vaixell francès *Fournel* i l'italià *Clara* són torpedinats davant el cap de Cavalleria a Menorca. Els naufrags arriben a Fornells i a Maó.

Juliol

Dia 1

- S'inauguren a Palma les primeres línies de tramvies elèctrics de l'empresa Societat General de Tramvies Elèctrics de Mallorca. El mateix dia de la posada en funcionament del servei es produeix un accident mortal, un tramvia bolca i esclafa un jove de disset anys, altres 50 usuaris resulten ferits.

Dia 6

- A la Casa Consistorial de Mercadal es reuneixen els representants de tots els ajuntaments de Menorca, els quals, per unanimitat, rebutgen el projecte de Mancomunitat Balear.

Dia 10

- Es celebren en el Teatre Principal els Jocs Florals, organitzats per l'Associació de la Premsa. Gabriel Alomar n'és proclamat guanyador.

Agost

Dia 29

- El veler italià *Stella del mare* que es dirigia a Livorne carregat de carbó, es torpedinat i enfonsat pel submarí alemany *Kaiserino* a vint-i-cinc milles davant Cala Tuent. Els quinze naufrags són rescatats pel vapor *Magdalena*.

Dia 31

- Els velers italians *Nostra Signora della Guardia* i *Santa Maria*, són interceptats per un submarí austríac. Les tripulacions són obligades a abandonar les seves naus, abans que els mariners austríacs col·loquin les càrregues que provocaran el seu enfonsament.

Setembre

Dia 6

- La inspecció sanitària que es du a terme entre els habitants de la zona de l'Albufera, detecta més de tres-cents casos de paludisme.

Dia 22 al 24

- Quatre vaixells mercants, dos italians, un francès i un britànic, són enfonsats a les proximitats de les costes mallorquines pels submarins de les potències centrals. Les tripulacions atenyen la costa fent ús dels seus bots de salvament.

Dia 26

- A les proximitats de les costes de Banyalbufar, és enfonsat, pels submergibles de les potències centrals, el vaixell noruec *Berfordt*. Alguns veïns de la localitat surten en les seves embarcacions a socórrer els nàufrags.

Dia 29

- És assassinat a El Grau de València Rafel Garau, veí de Santa Margalida, contrabandista i soci de Joan March

Octubre

Dia 5

- Es posa es funcionament el ramal que uneix Palma amb Lluçmajor de la línia ferroviària que enllaçarà Palma amb Santanyí.

Dia 6

- Es celebren a Palma les honres fúnebres pel contrabandista assassinat Rafel Garau, presidides pel governador civil i amb l'assistència del president de la Diputació, el batle de Palma, el senador Bernat Amer i el potentat, soci del difunt, Joan March.

Dia 18

- La Diputació Provincial proclama el seu desacord amb les decisions del ministre d'Hisenda, Santiago Alba, d'enviar a Mallorca inspectors del Ministeri, per dur a terme una inspecció fiscal extraordinària, i declarar els funcionaris naturals de la província incompatibles per efectuar aquest control. La Unión Industrial, que agrupa a les organitzacions patronals de la indústria i el comerç, La Cambra de Comerç i La Sociedad Econòmica de Amigos del País, s'adhereixen a la protesta.

Dia 21

- El ple de l'Ajuntament de Palma defensa l'honorabilitat dels funcionaris mallorquins adscrits a la Delegació Provincial d'Hisenda. El regidor Oliver i Roca propugna un concert econòmic semblant al basc, per superar l'actual anarquia tributària.

Dia 23

- S'organitza una manifestació contra els inspectors enviats expressament a executar la funció fiscalitzadora.
- La Unió Industrial convoca un tancament patronal en protesta per la inspecció extraordinària.

Dia 24

- La majoria de comerços, cafès, indústries i tallers secunden la convocatòria de La Unió Industrial. Els transports es paralitzen. Milers de manifestants es concentren davant l'hotel on estan allotjats els inspectors per exterioritzar el desacord amb la inspecció que s'els ha encomanat.
- El governador, el delegat d'Hisenda i els representants de les entitats industrials arriben a un acord, pel qual queda suspesa temporalment la inspecció a l'espera de la resolució que pugui adoptar el ministre d'Hisenda.

Novembre

Dia 8

- Una comissió on hi estan representades les institucions locals i les entitats industrials i comercials, es reuneixen amb el ministre Santiago Alba. Al termini de la reunió s'anuncia que s'ha arribat a un acord que implica que totes les empreses de Mallorca que no estan donades d'alta fiscal ho faran abans de final d'any, posteriorment es durà a terme una inspecció fiscal que, segons paraules del president de La Unió Industrial, serà benèvola i paternalista.

Desembre

Dia 13

- La Cambra de Comerç i les organitzacions patronals rebutgen l'impost sobre l'exportació que pretén implantar la Diputació Provincial, per eixugar el seu dèficit pressupostari crònic.

Dia 18

- Es celebra un míting obrer al Teatre Balear, en protesta per l'escalada de preus de les subsistències. Una vegada acabat, els assistents desfilen en manifestació pels carrers de Palma. Encapçala la manifestació, el líder socialista Llorenç Bisbal.

1917

Gener

- Joan March abandona el conservadorisme datista i ingressa a les files del liberalisme.
- Es funda el Centre Regionalista, els membres del qual aposten per la democratització de l'Estat, rebutgen el caciquisme i propugnen un Estat federal. Per presidir-lo és elegit Guillem Forteza.
- Llorenç Riber publica l'obra poètica *Les Corones*, exponent d'una poesia culturalista, influïda pel parnassianisme i pels clàssics llatins.

Dia 4

- Reapareix el setmanari regionalista *La Veu de Mallorca*, fundat per l'intel·lectual Joan Estelrich, portaveu del Centre Regionalista.

Febrer

Dia 13

- El vaixell britànic *Tecey Bay* que feia la ruta Gènova-Torrevieja, es torpedinat a trenta milles al sud de les costes de Cabrera per un submarí alemany. El capità i els quatre tripulants aconsegueixen arribar a la costa sans i estalvis.

Dia 17

- Arriben al port d'Andratx els naufrags del vaixell italià *R. Umberto* que havia estat enfonsat per un submergible de les potències centrals, a les proximitats de l'illa d'Eivissa.

Març

Dia 5

- Mor l'enginyer Eusebi Estada (1843-1917). Va projectar i dirigir les obres del tren que enllaça Palma amb Inca, i que fou inaugurat l'any 1875. Cap d'obres públiques de Balears dirigí un pla de millora de la xarxa viària i la construcció de la carretera d'Inca a Lluc (1888-1893).

Abril

- La indústria menorquina del calçat i dels moneders de plata sofreix les conseqüències negatives de la intensificació del bloqueig submarí alemany. Es produeix una dràstica contracció de les exportacions envers els mercats cubà i francès.

Maig

- Mallorca pateix una escassetesa d'arròs a causa de la prohibició, decretada pel governador civil de València, d'embarcar al port de València arròs cap a Mallorca. La interdicció obeeix a la sospita que les partides d'arròs que, fins aleshores, s'havien despatxat cap a Mallorca es desviaven vers el comerç il·legal.

Dia 18

- El cap de policia de Palma, Ramon Blanco, deté el veí del barri d'Hostalets, Miquel Palou, com a presumpte autor d'un delictes de fabricació de moneda falsa.

Juliol

- El senador reformista Ferran Pou participa a l'Assemblea de Parlamentaris de Barcelona.

Dia 15

- El vaixell *Atlante* és canonejat i enfonsat per un submergible de les potències centrals, a les proximitats de les costes menorquines.

Agost

Dia 3

- Com a conseqüència de la convocatòria de la vaga general arreu de l'Estat, el Govern decreta l'estat de guerra. El capità general de les Balears assumeix el poder. Es suspenen les garanties constitucionals i s'imposa la censura. Es requisen les armes de les armeries.

Dia 8

- Un submarí alemany enfonsa el vaixell menorquí *El Bien Público*, a vint-i-sis milles al sud de punta Espiguelta. Els nàufrags aconseguen salvar-se.

Setembre

Dia 8

- Té lloc a Palma la inauguració de l'Hospital Psiquiàtric situat al predi de Jesús. L'acte el presideix el president de la Diputació Provincial, Lluís Alemany.

Octubre

Dia 5

- Es deroga l'estat de guerra. Les autoritats civils i els tribunals ordinaris recuperen les seves atribucions i reprenen l'exercici de les seves funcions. No obstant, continuen suspeses les garanties constitucionals.

Novembre

Dia 11

- Eleccions municipals. Es constitueix el Bloc Assembleista que concorre a les eleccions. L'integren socialistes, republicans, regionalistes i reformistes. La candidatura obté a Palma tres regidors, el socialista Llorenç Bisbal i dos candidats del partit Reformista.

Desembre

Dia 21

- Té lloc a Palma una manifestació ciutadana, organitzada per l'Ajuntament, contra l'apujada de tarifes i supressió de línies de la companyia de navilis La Isleña, controlada per March. Les forces d'ordre protegeixen el palau de March en previsió d'incidents.

Dia 24

- Joan March traspasa a la Trasmediterránea el seu paquet d'accions de la companyia La Isleña. La naviliera mallorquina queda vinculada a la Trasmediterránea, tot i que mantindrà la seva identitat.

Dia 27

- Es celebra, al Teatre Líric una reunió de "forces vives" conservadores per tal d'impedir que La Isleña sigui absorbida per la Trasmediterránea i mantingui la seva titularitat mallorquina. Es designa una comissió per parlamentar amb Joan March, que té la missió de comprar-li les seves accions. Aquestes negociacions resulten infructuoses.

1918

Gener

Dia 12

- El plenari de l'Ajuntament de Palma aprova la proposició del regidor tradicionalista, Alfred Llompart que demana al Govern la destitució del governador, per haver estat incapaç de posar fi al contraban de subsistències.

Dia 29

- Es publica en el diari *La Ultima Hora* i *La Almudaina* una carta de Joan March, en la qual nega la seva implicació en el comerç d'exportació i acaparament de productes de primera necessitat.

Febrer

- Joan March i Antoni Ques, accionistes majoritaris de la Companyia Marítima Terrestre de Menorca, transfereixen les seves accions a la Trasmediterranea.

Dia 1

- Es celebra a la Diputació Provincial una reunió de batles de les localitats mallorquines, al termini de la qual eleven al governador una sèrie de peticions per tal de superar la crisi de subsistències: posar fre a l'escalada de preus i perseguir amb determinació el contraban i l'acaparament d'aliments.

Dia 6

- Una representació del Partit Socialista accepta l'ofertament de Joan March de finançar la construcció d'una Casa del Poble, com a futura seu de les Societats Obreres.

Dia 8

- Embarranca el vaixell *Miramar* de la Isleña Marítima, prop del cap Ortegal a Galícia. El capità i nou mariners moren en el naufragi.

Dia 17

- Eleccions legislatives. En el districte de Mallorca no es produeix lluita electoral i, per l'article 29 de la Llei Electoral, són

proclamats diputats: Antoni Maura; els conservadors, comte de Sallent i Josep Socias i els liberals, Fernando Weyler i Alexandre Rosselló.

Dia 18

- Esclaten a Palma greus avalots per la manca de carbó. Les dones i els al·lots en són els principals protagonistes. Milers de manifestants saquegen els magatzems del moll. Enfrontaments entre els revoltats i la Guàrdia Civil. El militant socialista Miquel Cabotà resulta ferit greu per un tret de bala.

Dia 25

- Mor el compositor i violinista Miquel Marquès. Havia estudiat música al conservatori de París, deixeble de Berlioz i autor de la sarsuela *El anillo de hierro*.

Dia 27

- El governador anuncia la seva dimissió per discrepàncies amb el batle, respecte a com afrontar la crisi de subsistències.
- Té lloc davant el Govern Civil, una concentració per protestar per les actuacions del governador en matèria de subsistències. La Guàrdia Civil dissol la manifestació i efectua vàries detencions.

Dia 28

- Multitudinària manifestació obrera per protestar contra la repressió de la Guàrdia Civil, durant els aldarulls del 18 de febrer, que havia provocat la mort del militant socialista, Miquel Cabotà.

Març

- Jordi Martí Rosselló, *Es Mascle Ros*, director de la revista satírica *Foch y Fum*, publica l'opuscle «El Miramar embarrancat», en el que acusa de la tragèdia a Joan March. Aquest interposarà una demanda contra el periodista que es resoldrà favorablement a l'acusador i suposarà el desterrament de Mallorca de l'autor.
- S'organitza a Menorca la Federació Obrera a iniciativa de l'Agrupació Socialista.

Dia 5

- La mediació del governador facilita l'acord entre obrers i patrons del sector de la construcció, que havia romàs paralitzat, durant un mes, a causa de la vaga. Els treballadors aconseguixen una millora salarial de devers el 20%.

Dia 18

- El ple de l'Ajuntament de Palma, de majoria conservadora-maurista, refusa la proposició socialista, presentada per Llorenç Bisbal, que demana la cessió d'un terreny municipal per a la construcció de la Casa del Poble, que havia de finançar Joan March.
- Són elegits senadors pel districte de Mallorca: Pedro Cotoner i Verí, marquès de la Sénia, conservador i els liberals, Bernat Amer i Juan Valenzuela.
- Comença, arreu de l'Estat, la vaga de Correus i Telègrafs. El servei es militaritza.

Dia 20

- Joan March anuncia als delegats socialistes que, mentre es construeix la Casa del Poble, rebran mensualment els interessos de 100.000 pessetes al 5%. L'assignació serà destinada a pagar el lloguer d'un local per allotjar, amb caràcter provisional, les organitzacions obreres.

Maig

- Comencen a detectar-se els primers casos de grip. Viatgers que provenen de Barcelona podrien haver estat els portadors dels virus, segons afirmen els servis municipals de Sanitat.

Dia 15

- Lluís Alemany, president de la Diputació Provincial, misser liberal i futur col·laborador de Joan March, pronuncia una conferència en la que defensa la personalitat balear enfront el catalanisme i propugna una descentralització administrativa.

Dia 22

- Es constitueix una comissió, que agrupa els representants de les organitzacions empresarials, que juntament amb els diputats i senadors de les Illes Balears defensarà davant el Govern l'establiment a Palma d'una zona franca.

Dia 27

- Arriben a l'illa de Formentera els naufrags, tripulants de la goleta italiana *Carmela* torpedinada per un submarí alemany, a vuitanta milles de la costa sud-est d'Eivissa.

Juny

Dia 30

- Té lloc la inauguració del local provisional de la Casa del Poble i es constitueix la Federació de Societats Obreres de la Casa del Poble.

Agost

Dia 22

- Motí a Ciutadella. Un grup de ciutadans saquegen un vaixell carregat de blat, ancorat al port. També, es produeix l'assalt a la fàbrica d'electricitat on s'apoderen de carbó.

Dia 24

- Es reuneixen a la Diputació Provincial els batles dels municipis de Mallorca, per tractar de posar remei a la creixent carestia d'aliments. Els proveïments de blat i farina són els que més preocupen.

octubre-novembre

- Les Illes Balears pateixen una virulenta epidèmia de grip. A Palma el mes d'octubre es comptabilitzen 562 morts. A les Balears durant el mes d'octubre sucumbeixen a la malaltia 1.245

persones, i en el transcurs del mes de novembre, la epidèmia es cobra 1.218 víctimes.

1919

Gener

- Ruptura en el si de la Federació de Societats Obreres de la Casa del Poble entre socialistes i anarquistes. Els anarcosindicalistes funden la Federació Regional del Treball.

Dia 7

- Es dóna per acabada la vaga de fusters i ebanistes que havia començat el mes de desembre. Els patrons es comprometen a readmetre tots els treballadors. L'augment salarial pactat es de dos reals.

Dia 22

- Es posa en funcionament la nova fàbrica d'electricitat, ubicada al Portixol, de la Companyia Mallorquina d'Electricitat, que subministrarà corrent elèctrica a Palma, a diferents pobles de l'illa i a la xarxa de tramvies.

Gener-Febrer

- El Centre Regionalista inicia una campanya de sensibilització a favor de l'autonomia de Mallorca, mitjançant un cicle de conferències en el qual hi participen Joan Estelrich, Lluís Martí, Benet Pons i Fàbregues i Francesc Villalonga. Els regionalistes rebutgen el concepte de «balearisme», que defensa una descentralització administrativa i s'oposa frontalment al catalanisme, el paladí d'aquesta causa és el liberal verguista, Lluís Alemany.
- L'epidèmia de grip que afecta Mallorca i Eivissa, tot i causar algunes víctimes entre els afectats, no té la virulència de l'any anterior.

Febrer

Dia 18

- A Palma es produeixen greus disturbis a causa de la crisi de subsistències. Grups de manifestants blasmen contra els comerciants exportadors de queviures i saquegen les parades del mercat de la plaça Major, posteriorment assalten magatzems de queviures i forns de pa. Els amotinats s'enfronten violentament a les forces d'ordre. Es declara l'estat de guerra.
- Es celebra a la Cambra de Comerç una reunió extraordinària per analitzar els fets. Els comerciants defensen la creació d'un cos armat similar a la institució del "sometén" per defensar la propietat privada i sol·liciten al Govern indemnitzacions per reparar els danys causats pels avalotats.

Dia 19

- El regidor reformista, Josep Quetglas, detingut el dia abans sota l'acusació d'haver incitat presumptament a les masses a cometre actes de pillatge, es alliberat gràcies a la intercessió del batle davant el capità general.

Dia 24

- Tumultuós plenari a l'Ajuntament de Palma, en el decurs del qual es discuteix sobre els aldarulls del dia 18. El regidor socialista, Llorenç Bisbal manifesta que no posaria els peus en la futura Casa del Poble, que havia de finançar Joan March, si penses o pogués demostrar que aquest es dedicava al contraban de subsistències. El baró de Pinopar afirma que tota l'opinió l'acusa.
- El governador Manuel Ruíz Valarino, mitjançant un bàndol, informa a la població que s'ha aixecat l'estat de guerra i que passa, de nou, a exercir el comandament de la província.

Dia 25

- Regidors i assistents al plenari de l'Ajuntament d'Inca demanen la dimissió del batle Miquel Amengual per la seva actitud caciquil i per la seva passivitat a l'hora d'afrontar la crisi. Al carrer els

manifestants, que blasmen contra el batle, són dissolts per un escamot de l'exèrcit que efectua una càrrega a la baioneta.

Marc

- Es deixa de publicar el setmanari regionalista *La Veu de Mallorca*.
- Els anarquistes, a Palma, constitueixen l'Ateneu Sindicalista, que esdevindrà un espai de debat llibertari.

Dia 13

- Greus aldarulls a la ciutat d'Inca a causa de la crisi de subsistències. Els amotinats saquegen les parades del mercat i assalten, a l'estació, un vagó carregat de sacs de farina.
- Dimiteix el batle d'Inca i es substituït per Pere Ferrer, tinent coronel retirat, no afiliat a cap partit, conegut per la seva fermesa en lluitar contra la corrupció.

Abril

Dia 1

- El moviment vaguista revolucionari s'estén a Mallorca. Els obrers de la construcció porten la iniciativa i aconseguen que els metal·lúrgics, els sabaters, estibadors i adobadors de pell es sumin a la vaga general. Es produeixen enfrontaments entre l'exèrcit i els vaguistes.

Dia 8

- Mor el batle de Palma Nicolau Alemany Pujol.

Dia 29

- Mor l'enginyer Pere Garau Cañellas, autor del projecte i director de les obres del ferrocarril Palma-Sóller, de la xarxa dels tramvies urbans i artífex de la reforma del port i del passeig de la Riba.

Juny

Dia 1

- A les eleccions legislatives els conservadors obtenen la majoria d'escons. Són elegits els conservadors: Antoni Maura, el comte de Sallent i Josep Socias; i els liberals Eusebi Pascual i Alexandre Rosselló. El candidat republicà Francesc Villalonga, a Palma, supera en vots al candidat monàrquic menys votat.
- Gabriel Alomar és elegit diputat pel districte de Barcelona.

Dia 26

- Es celebra, a Inca, l'assemblea d'ajuntaments rurals per protestar contra la marginació que han sofert el seus representants a la Junta de Subsistències i per l'actuació d'aquest organisme, pel que fa al proveïment dels mercats dels pobles.

Juliol

- Continuen les excavacions al poblat talaiòtic de Capcorb, dirigides per Josep Colominas, insigne arqueòleg català
- S'inicien diferents vagues en el sector del calçat, de la metal·lúrgia, en el nàutic, i en el dels tramvies. Els vaguistes pretenen aconseguir un augment dels salaris ja que han perdut poder adquisitiu des de l'inici de l'espiral inflacionista que havia originat la Gran Guerra.

Dia 15

- Ferran Pou, regidor reformista, denuncia, en el plenari de l'Ajuntament de Palma, la conducta irregular i permissiva del governador respecte als acaparadors d'aliments i demana la seva dimissió. Solament els socialistes li fan costat.

Dia 23

- El governador civil Ubaldo Rivas dimiteix del seu càrrec. No es fan públiques les raons de la seva decisió. El president de l'Audiència Territorial assumeix interinament les seves funcions.

Agost

- Persisteix la crisi de subsistències. Els productes més sol·licitats són l'oli, la farina i l'arròs. Les vagues es perllonguen davant la intransigència de la patronal.
- Es funda el setmanari Cultura Obrera, publicació que defensa la ideologia anarquista.

Dia 7

- Per iniciativa del batle d'Inca, Pere Ferrer, es constitueix la Mancomunitat d'Ajuntaments Rurals. Assolir l'autonomia municipal, lluitar contra el monopoli comercial del trust-exportador de Joan March, aconseguir que cada ajuntament tingui competències en matèria de subsistències i modificar la política de taxes, seran els eixos de la seva política.

Dia 16

- El Ministeri de Proveïments, per evitar l'encariment que provoca la sobreexportació de sabates als mercats estrangers, grava les exportacions d'aquest article. El sector de la pell a Menorca, que dona treball al 75% dels obrers industrials, entrarà en crisi a causa de tal mesura.

Setembre

- Joan March passa a formar part del projecte polític de Santiago Alba. El nou partit, Esquerra Liberal, que actuarà com una facció organitzada dintre del Partit Liberal monàrquic, propugna l'ampliació de la base representativa del sistema polític de la restauració.

Dia 28

- El ciclista Bover, en el velòdrom Tirador, guanya el campionat d'Espanya de mig fons darrere moto.

Octubre

Dia 11

- Sóller viu una vaga general obrera, convocada pels teixidors. Durant el dia es succeeixen diverses concentracions que són dissoltes per la Guàrdia Civil. Un dels manifestants dispara un tret contra un membre de la Benemèrita. S'efectuen algunes detencions.

Novembre

Dia 4

- En una disputa a Eivissa entre dos adolescents pastors de 13 i 14 anys, el major mor a causa d'una ganivetada que li assestà el seu rival. L'agressor és detingut.

Dia 24

- Es celebra a L'Ajuntament de Palma una sessió solemne per commemorar el centenari de l'historiador i escriptor, Josep Maria Quadrado, el qual en la seva obra sintetitza els corrents romàntics i conservadors de l'època. Profundament catòlic, idealitzà l'època privativa dels reis de Mallorca. Entre les seves obres destaquen *La conquista de Mallorca*, *Forenses y ciudadanos: historia de las disensiones civiles de Mallorca en el S.XV* i *Privilegios y franquicias de Mallorca*.

Desembre

- El Centre Regionalista es dissol. Destacats membres d'aquesta organització com Guillem Forteza, Roca Waring o Antoni Quintana, ingressen al Partit Liberal monàrquic, facció albista, controlat per Joan March.

Dia 5

- S'inaugura el nou Centre Liberal, al passeig del Born, que reagrupa els liberals adeptes al general Weyler que s'han apartat

del Cercle Liberal, afecte al partit Liberal, per desavinences amb Joan March.

Dia 23

- Mentre continua la vaga de tramviàries explota un artefacte explosiu junt a la finestra del despatx del diputat a Corts i president de la Companyia de Tramvies, Josep Socias. La policia deté a dos membres del comitè de vaga com a presumptes autors de l'atemptat.

1920

Gener

Dia 9

- Mor a Barcelona el periodista i escriptor Miquel dels Sants Oliver, defensor de les tesis regionalistes. Formà part del moviment cultural de la Renaixença i fou director de *La Vanguardia*. Evolucionà políticament vers el conservadorisme maurista, del qual en fou un dels seus teòrics.

Dia 12

- L'Ajuntament de Palma proclama fill il·lustre de Palma a Miquel dels Sants Oliver.

Dia 18

- Es celebra l'acte de col·locació de la primera pedra de la futura Casa del Poble, que finançarà Joan March. Julià Ferretjans, socialista i el fill del donant, Joan March Servera, pronuncien els parlaments de rigor.

Dia 23

- S'inaugura l'exposició del pintor Tito Cittadini, amb el títol *Visiones de Mallorca*. Deixeble d'Anglada Camarassa, el 1914 s'instal·la a Pollença i esdevé un important membre de l'escola de Pollença. Pinta la costa mallorquina i l'horta de Pollença. La seva obra està influenciada pel postimpressionisme i per la pintura

italiana del S.XVI. El pintor en la seva obra capta la llum i el color com si es tractés d'una impressió.

Dia 28

- Es dona per acabada la vaga de tramvies, que havia començat el mes d'agost de 1919, sense que els obrers aconseguixin doblegar l'actitud ferma de la patronal.

Febrer

Dia 8

- A les eleccions municipals, a Palma, són elegits 5 candidats conservadors, 5 mauristes, 6 liberals, 1 liberal weylerista, 1 socialista i 2 republicans.

Març

Dia 6

- El governador actua com a estilet del caciquisme i no reconeix la existència legal de la Mancomunitat d'Ajuntaments Rurals.

Dia 18

- Un hidroavió *Savoia* realitza el vol Barcelona - Palma. Aquest viatge té un caràcter propagandístic, amb vista a establir una línia regular de correu i de transport de viatgers entre les dues ciutats.

Abril

- S'inicien les obres de la fàbrica de fosfats a Portopí. El promotor d'aquesta empresa és Joan March.

Dia 18

- S'inaugura un servei regular d'automòbils entre Inca i Lluc. L'industrial Bestard és el propietari d'aquesta nova empresa.

Maig

- Persisteixen les dificultats pel normal proveïment de blat. Representants de l'Ajuntament de Palma gestionen la compra de blat argentí, per garantir la venda als ciutadans a preu taxat.

Dia 21

- Motí popular a Manacor. El rerafons de la revolta és el malestar que provoca l'apujada de preus, la carestia de productes bàsics i la manca de treball. Els avalotats assalten algunes botigues de roba. La Guàrdia Civil deté el regidor socialista Mateu Soler, que passa a disposició judicial. També es detingut el secretari de l'UGT estatal que havia participat en un míting a la comarca.

Dia 29

- Obri les seves portes a Palma la primera agència bancària del Banc Hispano Americano, ubicada en l'edifici que fa cantonada entre el carrers del Sindicat i Miracle.

Juny

- Els forners es declaren en vaga. Soldats d'Intendència ocupen els seus lloc de treball. Els vaguistes no aconseguiran les seves reivindicacions de reducció de jornada i econòmiques.

Dia 16

- Es celebra l'acte de cloenda i lliurament de premis de L'Exposició Regional D'Art, organitzada per l'Ajuntament de Palma. Anglada Camarassa actua com a comissari del certamen. Tito Cittadini i Joan Fuster Valiente, representant del corrent noucentista, figuren entre els premiats.

Juliol

Dia 22

- Es celebra una assemblea extraordinària de la Mancomunitat d'Ajuntaments Rurals on es decideix la seva autodissolució, davant els entrebancs infranquejables que l'entramat caciquil els ha

col·locat, que ha impedit que s'assolissin els objectius que s'havia marcat.

Dia 26

- Reial Ordre del Ministeri D'Instrucció, per la qual atorga la subvenció semestral de 25.000 pessetes a Antoni Maria Alcover, per poder prosseguir la seva tasca en el Diccionari català-valencià-mallorquí, amb vista a la seva publicació.

Agost

Dia 3

- La comissió directiva de la Casa del Poble convoca una vaga general amb solidaritat amb els empleats dels tramvies empresonats, presumptes autors de l'atemptat contra el president de la companyia. Es celebra un míting presidit pels regidors socialistes Ignasi Ferretjans i Llorenç Bisbal.

Dia 8

- Es posa en funcionament la línia de tramvies entre Palma i El Molinar.

Dia 10

- S'inaugura a Lluç el monument al bisbe Pere Joan Campins, obra de l'arquitecte modernista català Joan Rubió.
- L'eivissenc conservador Lluís Tur és nomenat governador de Sevilla pel president del Consell de Ministres, Eduardo Dato.

Dia 11

- Vaga general a Menorca convocada per la Federació Obrera en protesta per la manca de resolució de les autoritats en fer front a la crisi del sector de la pell. L'Ajuntament de Maó, de majoria republicana, dimiteix en ple.

Dia 26

- El general Weyler promou la constitució d'una nova Isleña amb capital mallorquí. Es conviden a les reunions prèvies, perquè donin suport a la iniciativa, les forces polítiques a excepció del

partit liberal verguista. March rebutja participar en el projecte, que no es materialitzarà.

Setembre

- La patronal metal·lúrgica declara el “lock-out”, tancament patronal, davant l'exigència de la directiva de la Casa del Poble que a Casa Buades no es contractin afiliats al sindicat catòlic.

Dia 19

- El corredor ciclista Bover, guanya el campionat d'Espanya de mig fons darrere moto, al velòdrom del Tirador.

Novembre

Dia 4

- Joan March viatja a Eivissa com a mediador entre les dues faccions del liberalisme: l'albista, afí a Santiago Alba, i els seguidors de Matutes, i proposa per a candidat a diputat una persona de consens.

Desembre

Dia 7

- El Ministeri de Foment per RO adjudica a la Trasmediterránea els serveis regulars marítims amb les Illes Balears, assignant-li una subvenció de 4.064.832 pessetes.

Dia 13

- Són proclamats, per l'article 29 de la Llei electoral, els candidats per Mallorca: Antoni Maura; Josep Socias i el comte de Sallent, conservadors; Alexandre Rosselló i Lluís Alemany, liberals.

Dia 19

- A Menorca i Eivissa són derrotats els candidats verguistes Frederic Llansó i Carles Roman i són elegits els candidats conservadors.

1921

Gener

Dia 2

- Arribada del nou general governador de Mallorca Ex. Sr. general de Divisió Enrique Martin Alcobas.

Dia 4

- Els conservadors d'Eivissa es reuniren per celebrar el triomf obtingut a les darreres eleccions de diputats a Corts. També es celebra a la Diputació Provincial l'elecció de senadors, sortint elegits el Sr. marques de la Cènia i D. Juan Massanet (conservadors) i D. Bernardo Amer (liberal).

Dia 15

- A la secció «Crónicas retrospectivas» del diari *La Ultima Hora* es publicava la història dels automòbils a Mallorca., Actualment a Mallorca n'hi ha uns quatre- cents.

Dia 17

- A Menorca es va produir una manifestació per demanar una baixada dels preus del carbó, el pa i la carn.

Dia 18

- L'Ajuntament de Palma en sessió plenària es manifesta contrari a la pujada de tarifes de La Isleña, empresa naviliera.
- Detecció de dos casos de diftèria a Eivissa .

Dia 20

- El comte Sallent diputat a Corts per Balears ha rebut d'Obres Públiques un crèdit de 8.000 pessetes per arreglar la carretera d'Andratx.

Dia 30

- Ban de l'Alcaldia de Palma sobre la prohibició de circular pels carrers amb màscares al present carnaval

Febrer

Dia 3

- Circular del Bisbat pregant al fidels que no participin a les festes de carnaval i anunciant exposició del Santíssim durant els tres dies de festa.

Dia 7

- A iniciativa de l'Ajuntament de Palma s'obre al públic una exposició de 187 quadres de pintors mallorquins morts els darrers 25 anys.

Dia 10 i 15

- Conferències de Guillem Forteza al Museu Arqueològic Diocesà sobre L'art de Construir les ciutats i la Reforma de Palma.
- Els patrons sabaters de Menorca publiquen una llista amb la rebaixa de preus indicant que només així poden fer front a la competència després del tancament del mercat cubà. Això va ocasionar una sèrie de manifestacions obreres ja que també volien retallar el preu de la mà d'obra.

Dia 12

- Es declara epidèmia d'hidrofòbia per part de la Inspecció Provincial d'Higiene.

Marc

Dia 14

- Es fa una manifestació de protesta per l'assassinat d'Eduardo Dato, president del Govern a Madrid. L'Ajuntament de Palma celebra una sessió extraordinària.

Dia 23

- Arriba el metge Jaime Ferran a Palma per fer una campanya de vacunes antituberculosos i fer conferències. Anteriorment ja havia fet estades a Palma.

Dia 25

- A una reunió del Cercle Mallorquí es va tractar el tema de constituir una companyia mallorquina d'aviació, ja que els viatges turístics a Mallorca gaudien de molt èxit.

Dia 26

- Vaga de sabaters a Maó ja que la patronal volia baixar els jornals

Dia 30

- Manacor i Son Servera queden units per una nova línia fèrria de la línia d'Artà
- Emili Darder publica *Reacciones de Wasserman practicadas en nuestro laboratorio. Deducciones que se derivan i Una reacción de Wasserman positiva implica el diagnostico de sífilis. Valor de las reacciones negativas.*

Abril

Dia 4

- Joan March sol·licita a la Junta del Port l'excepció d'arbitris als molls en front de la fàbrica d'adobs químics que construeix a Portopí.

Dia 8

- Inaugurat el tramvia elèctric del Coll d'en Rabassa.

Dia 14

- Projecte de construcció de la Ciutat Jardí com a centre d'estiueig, amb un balneari i hotel per tal de que els veïnats de Palma el poguessin gaudir.

Dia 16

- Guillem Forteza publica una sèrie d'articles sobre la restauració de la Catedral de Palma.

Dia 20

- El president del fabricants de sabates de Maó envia un telegrama al ministre de Foment sol·licitant la lliure exportació com únic mitjà per fer front a la crisi que passa el sector.

- El Govern permet les exportacions a Cuba. Això beneficià a la indústria de la sabata menorquina que patia una greu crisi.

Dia 21

- El Foment de Turisme de Mallorca ha fet gestions per tal que els turistes que vulguin visitar els castells de Santuari i Capdepera trobin facilitats.

Maig

Dia 3

- Homenatge del partit conservador al diputat a Corts D. Josep Socias.

Dia 12

- Els liberals eivissencs es reuneixen encapçalats per D. Vicente Pereyra i D. Abel Matutes.

Dia 14

- Noves tarifes de la Compañía Eléctrica La Palma de Mallorca.

Dia 23

- S'obre la primera fàbrica d'automòbils de Palma propietat de Lacy Ribas i el mecànic francès Alfredo Ouvrarte.

Dia 24

- Arriba a Palma l'hydroavió *Mallorca*, primer aparell de la companyia Aèreo-Marítima Mallorquina, S.A. Els seus propietaris eren Joaquim Gual de Torrella, Josep Tous Ferrer i Agustí Ripoll. També es comença la construcció de tres hangars situats al Jonquet. El primer aparell fou un *Savoia S-16* dut d'Itàlia per l'aviador Manuel Colomer, un dels promotors de la societat.

Dia 25

- Arribada del tren a Artà molt celebrada, es preparen actes pel mes de juny.

Juny

Dia 4

- Queixes per una sentència de pena de mort dictada per l'Audiència de Palma contra un individu, Joan Mina, que havia comès un crim a Moscari, demanant al rei l'indult.

Dia 5

- Proclamació dels candidats a la elecció de diputats provincials.

Dia 21

- Es dona a conèixer l'himne mallorquí a través de la premsa, per cantar els nins a les escoles amb lletra de Maria Antònia Salvà i música de D. Bernat Salas.

Dia 25

- La premsa es fa ressò del desastre d'Annual. Escissió dels comunistes de Palma, respecte dels socialistes firmada per Ignasi Ferretjans i Jordi Morey.

Dia 28

- Arribada a Ciutadella de l'hidroavió *Mallorca*.

Juliol

Dia 1

- Cicle de Converses de l'inspector Joan Capó al Museu Pedagògic.

Dia 12

- Vaga dels obrers de Portopí.

Dia 19

- Moment de conflicte laboral, hi ha vagues als gremis de cordelers, sabaters i picapedrers.

Dia 27

- El governador civil reuneix els diaris de la localitat per donar a conèixer les disposicions de censura sobre els fets de Melilla.
- Els patrons de Ciutadella declaren el "lock-out", tancament patronal, als seus obrers per considerar exagerades les seves demandes.

Agost

Dia 2

- Nomenament del nou capità general Leopoldo Heredia Delgado.
- Inauguració del Club Marítim del Molinar.
- Joan Capó i mestres mallorquins fan un viatge per Europa.

Dia 17

- Benito Pons president de l'Associació de veïnats de Palma.

Dia 18

- El cap de l'Estat Major Central, el capità general Valerià Weyler arriba a Palma amb el seu fill.

Dia 25

- Mediació del Govern Civil a la vaga de les sedes.

Setembre

Dia 5

- El batle de Palma fou el maurista Bartomeu Fons i Jofre de Villegas.

Dia 16

- Arribada del nou governador civil D. Joaquim Navarrete.

Dia 17

- Festa del soldat a Ciutadella.

Dia 20

- Han començat les feines d'enderrocament de la illeta de Cort.

Dia 21

- Inauguració de la línia de tramvies entre Palma i Son Roca.

Dia 23

- El governador ordena el tancament de la fàbrica de Portopí per garantir les lleis sanitàries i higièniques.

Octubre

Dia 4

- El segon batalló del Regiment de Palma marxa cap a Cartagena.

Dia 7

- Reial Ordre del ministre de Governació confirmant la clausura de la fàbrica de Portopí.
- Febres tifoidees al Molinar.

Dia 11

- Visita del ministre de Marina a la base naval de Maó.

Dia 12

- March presenta a l'Ajuntament de Palma una sol·licitud de permís per poder funcionar la fàbrica de Portopí.

Dia 15

- Inauguració del tramvia entre Coll d'en Rabassa i l'Arenal.

Dia 18

- El governador visita la fàbrica de Portopí i no es rebut per ningú.

Dia 24

- Sencelles i el seu terme sofriren un lleuger moviment sísmic.
- Josep Lluís Moll, nom autèntic de Fortunio Bonanova, debutà com a cantant d'òpera al Teatre Principal i firmà amb Jorge Luis Borges i un grup d'intel·lectuals el "Manifiesto Ultra".

Novembre

Dia 8

- Manifest dels veïnats de Portopí al públic.

Dia 17

- El ministre de Governació firma la concessió del servei aeri Palma-Barcelona a favor de la companyia Aero-Marítima Mallorquina.

Dia 28

- Es denuncia el mal estat de les carreteres de Mallorca.
- Alejandro Lerroux visita Menorca convidat pel Partit Republicà.
- Es filma un documental als tallers del diari La Ultima Hora amb motiu de l'adquisició d'una nova màquina rotativa al taller del diari del carrer dels Oms. La productora és Baby Film Mallorca.

Desembre

Dia 9

- El batle d'Eivissa Mariano Boned envia un telegrama de queixa al Ministeri de Foment sobre les irregularitats de la Companyia Tramediterrànea.

Dia 15

- Representació de l'obra *Aida* al Teatre Principal de Maó.

Dia 28

- Vaga a la fàbrica de gas La econòmica.
- S'obre el cinema *Dorado* a Palma.
- Es filma a Barcelona D. Juan Tenorio de Ricard Baños amb la col·laboració com a protagonista de Fortunio Bonanova.

Dia 31

- Proclamació de bisbe Campins com a fill il·lustre de la Ciutat de Palma.

1922

Febrer

Dia 6

- Resultats de les eleccions de regidors a l'Ajuntament de Palma, 11 mauristes, 8 conservadors, 1 liberal, 1 reformista, 2 republicans i 1 socialista.

Dia 14

- S'autoritza l'obertura de la fàbrica de Portopí per part de la Junta Provincial de Sanitat.

Dia 19

- L'esquadra anglesa és a la badia de Pollença. Diada de la Llengua mallorquina a Sóller organitzada per la Joventut Mallorquinista.

Dia 21

- Banquet de mauristes i weyleristes per celebrar els bons resultats de les eleccions.

Dia 22

- Gran festa de Carnaval a Maó.

Març

Dia 12

- Pedro M. Cardona i Prieto fill il·lustre de Menorca.

Dia 20

- Solemne benedicció dels hangars i aparells de la Companyia Aereo - Mallorca.

Abril

Dia 1

- Els sindicalistes catalans empresonats des del 2 de setembre de 1920 a La Mola de Maó foren alliberats.

Dia 2

- Constitució del nou consistori a l'Ajuntament de Palma, D. Antoni Oliver Roca és el nou batle amb 21 vots a favor i 14 en blanc.

Dia 10

- Mort del pilot Manuel Colomer amb l'hidroavió *Ibiza*, el mateix dia de la inauguració del servei aeri Palma-Barcelona. Per aquest motiu el servei es suspèn fins que els aparells duguin telegrafia i es disposi de benzines per auxili dels aviadors.

Dia 23

- Dimissió del governador i nomenament de Javier Millán Garcia per exercir aquesta funció.

Dia 25

- Estrena de *La verbena de la Paloma* al Teatre Principal.

Dia 27

- Arribada del batalló expedicionari de Cartagena.

Maig

Dia 3

- Protestes a Menorca pels abusos de la Trasmediterrànea.

Dia 6

- El Foment del Turisme ha fet un informe per sol·licitar que Miramar sigui Parc Nacional.

Dia 13

- Obertura de la fàbrica d'adobs químics a Portopí, propietat de Joan March Ordinas. Aquesta obertura fou autoritzada per una Reial Ordre del ministre de Governació i només imposava la condició de no fabricar àcid nítric.

Dia 27

- Article de Joan Alcover sobre Miramar Parc Nacional.

Dia 29

- Arriben a Palma les bateries de Muntanya de les Comandàncies de Mallorca i Menorca que havien estat destinades a la zona de Melilla.

Juny

Dia 9

- Més de dos-cents veïnats de Portopí visiten el governador civil per manifestar les molèsties d'olor i trastorns de salut que originen els gasos que emanen quan funcionen les fàbriques.

Dia 19

- Inauguració del servei postal aeri diari, entre Palma i Barcelona.

Juliol

Dia 16

- Antoni Rosselló i Cazador secretari de l'Ajuntament de Palma.

Dia 23

- Inauguració del tramvia entre Palma i la barriada de la Soledat.

Dia 25

- Els vocals tècnics de la Comissió d'Higiene de la Junta Provincial de Sanitat voten la suspensió de feines a la fàbrica de Portopí.

Agost

Dia 9

- La vaga de Correus de la Península té repercussions a Palma.

Dia 18

- Aparició de l'aviador i el mecànic de l'hidroavió *Barcelona* al port de Sóller després de cinquanta hores de recerca.

Dia 29

- A Maó també es ressenten del conflicte de Correus.

Setembre

Dia 22

- El "Noi de Sucre" convidat per l'Ateneu Popular per anar a Maó, va donar una conferència sobre «Los valores de la naciente civilización»

Octubre

Dia 4

- Acord de l'Ajuntament de Maó per procedir a la venda del Teatre Principal.

Dia 11

- Mor el poeta Costa i Llobera de forma sobtada, el duen en tren a Pollença i fan un funeral a l'oratori del Roser Vell.

Dia 17

- Va morir a Maó en Pere Mir i Mir. Va néixer a Maó el 25 de juny de 1867. Agrònom. Als 28 anys va entrar en política essent elegit regidor de l'Ajuntament de Maó integrat en la minoria monàrquica. Durant el seu període de regidor es va preocupar molt per les necessitats dels obrers que en aquells moments

sofrien una forta crisi. Fou un dels fundadors de la Cambra i el Sindicat Agrícola de Menorca.

Dia 24

- Disminució de la subvenció de l'Estat a la Junta d'Obres del Port de Palma.

Novembre

Dia 14

- Crisi a la indústria de Maó.

Dia 17

- Es planteja la necessitat de crear a Palma un conservatori de Música per part de l'Ajuntament.
- Es projecta un nou documental amb motiu de la inauguració de la Companyia Aeromarítima Mallorquina i la inauguració del trajecte Palma-Barcelona.
- Mor a Ciutadella el pedagog Joan Benejam i Vives propugnador de l'ensenyament pràctic i actiu i organitzador de l'ensenyament graduat a Menorca.

Desembre

Dia 8

- A l'Ateneu de Madrid es fa un homenatge a Miquel dels Sants Oliver.
- Lady Hamilton s'estrena al Teatre Líric.
- El bisbe beneeix l'Hotel Mediterráneo.

Dia 24

- Nou governador civil de Balears D. José Sanmartín.

Dia 28

- L'Ateneu de Maó fa un acte d'homenatge en honor de Costa i Llobera.
- Es va celebrar el II congrés de la Federació Obrera de Menorca - FOM-.

- Proclamació del poeta Costa i Llobera com a fill il·lustre de Mallorca.

1923

Gener

Dia 15

- Proclamació d'un nou batle per Palma, es nomena per Reial Ordre Guillem Forteza Piña en substitució de Antoni Oliver Roca.

Febrer

Dia 16

- Es comenta a la premsa el problema de l'habitatge a la ciutat de Palma. Sembla que l'Ajuntament emprendre la construcció de cases que puguin estar a l'abast de les famílies més necessitades.

Dia 20

- Judici contra l'exregidor socialista Llorenç Bisbal per haver publicat un article al setmanari *El Obrero Balear* titulat «A todo trapo» en el qual es pronuncien frases presumptament injurioses contra els dogmes i la religió catòlica. L'acusat, fou declarat innocent.

Dia 26

- Mor Francisco Garcia Orell militar, polític republicà, gerent de l'empresa La Alfombrera i impulsor de la construcció de l'Escorxador Municipal de Palma.

Març

Dia 12

- Assassinat del "Noi del Sucre" a Barcelona, era secretari de la CNT i defensor del sindicat únic. La notícia tenguè ressò a Menorca.

Abril

Dia 16

- Es celebra una assemblea dels liberals al Teatre Balear, foren presentats els candidats a diputats a Corts Alexandre Rosselló, Lluís Alemany i Joan March, candidatura que resultarà victoriosa.

Dia 19

- Acord per presentar a Valerià Weyler Santacana a les properes eleccions de diputats a Corts, per part dels conservadors mauristes i weileristes.
- A les eleccions del dia 23 a Menorca el candidat monàrquic Guillem García Parreño i el republicà Teodor Canet quedaren empatats amb nombre de vots. Finalment s'adjudicà l'escó el candidat monàrquic.

Maig

- Emili Darder publica *Estudi dels microbis i medis per combatre les febres*.

Juny

Dia 3

- Festa mallorquina a Capdepera organitzada per l'Associació per la Cultura de Mallorca.

Dia 14

- Retirada de Cambó de la vida política provocada per la violenta campanya d'oposició a la Lliga Regionalista.

Dia 20

- L'hidroavió *E* tripulat pel tinent Vicenç Cervera i un oficial del portaavions *Dédalo*, Joan Suárez de Tangil es va estavellar en les immediacions de la fortalesa d'Isabel II. El dia següent a Maó es va realitzar un funeral solemne en el que hi assistiren representacions de tots els pobles de l'illa.

Juliol

Dia 19

- La comissió municipal de l'Ajuntament de Palma presentarà a aprovació a la corporació el projecte d'obertura d'un concurs de construcció de «Cases Barates».

Agost

Dia 9

- El Govern decideix retardar la presa d'Alhucemas a Marroc. Un informe tècnic de l'Estat Major Central presidit pel general Weyler ha pogut, de moment aturar, aquesta empresa que era considerada impopular.

Dia 13

- El general Weyler va declarar davant la comissió de responsabilitats dels desastres militars del Marroc. El general va posar de relleu els errors de la campanya, la improvisació i la incorrecta mobilització de les tropes, ja que es va prescindir de les unitats de soldats més experimentats.

Dia 14

- Palma pateix escassetat d'aigua, sobretot degut als abusos que es realitzen. Molta d'aigua es venuda als regants i l'altre s'evapora.

Setembre

Dia 1

- El Centre Farmacèutic de Palma ha quedat destruït per un gran incendi.

Dia 2

- Es celebren els Jocs Florals a Felanitx.
- A Maó es publica el Butlletí de Nostra Parla promoguda amb els ideals d'amor a la nostra terra i a la nostra parla.

Dia 4

- Celebració al Teatre Balear d'un míting socialista en contra de la guerra del Marroc organitzat per les agrupacions socialistes i comunistes.

Dia 11

- De resultes del míting contra la guerra del Marroc, el jutge militar permanent Sr. Riera ha començat a instruir diligències contra el comunista Ignasi Ferretjans per presumpte delictes d'injúries a l'exercit, ja que en el transcurs de l'acte va dir frases considerades injurioses per l'exèrcit.

Dia 13

- Sublevació militar encapçalada pel capità general de Catalunya, Miguel Primo de Rivera. El govern va dimitir i el rei va encarregar a Primo de Rivera la formació d'un nou govern.

Dia 17

- Homenatge a l'escriptor i pintor català Santiago Rusiñol celebrat al Gran Hotel de Palma.

Octubre

Dia 1

- Es va constituir el nou Ajuntament de Maó fruit de la dictadura. Fou nomenat batle un militar, Joan Biale Orfila.

Dia 23

- Es nomena batle de Palma Francesc Salas Albertí.
- Inauguració a Sóller d'un curset de llengua mallorquina organitzat per la delegació de l'Associació per la Cultura de Mallorca.

Novembre

Dia 7

- El Govern promulga un decret sobre subsistències.

Dia 20

- Consell de Guerra contra uns carrabiners acusat de fer desaparèixer a Juan Ginestra, un contrabandista, després d'interrogar-lo sobre una partida de tabac a Cala Tuent. El fiscal demana la pena de mort pels quatre processats.

Dia 29

- La companyia ferroviària sol·licitarà al rei la seva intervenció a favor del projecte Palma–Calvià–Andratx .

Dia 30

- Visita dels reis a Palma. Desembarcaren a Alcudia, visitaren el quarter d'Inca, van escoltar un Te Deum a la Catedral i visitaren el Palau del marquès de Vivot. Primo de Rivera els va acompanyar en tot moment.

Desembre

- Va morir a Barcelona en Cosme Parpal i Marquès. Va néixer a Maó el 1878. Llicenciat en dret i doctor en Història. El 1914 fou catedràtic de Psicologia a la Facultat de Filosofia i Lletres de Barcelona. Destaca per la seva gran producció de treballs històrics sobre Menorca.

Dia 31

- Tomàs Forteza és nomenat fill il·lustre de Palma.